TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
SOOME-UGRI KEELTE KATEEDER

BIBLIOTHECA URALICA
Nr. 8059
UNIVERSITAS TARTUENSIS

# DEMINUTIIVIDEST VEPSA KEELES

DIPLOMITÖÖ

TOIVO HŰVA
JUHENDAJA: DOTS. E. VÄÄRI

TARTU 1964

# EESSÕNA

Käesolevas diplomitöös "Deminutiividest vepsa keeles" käsitletakse deminutiivsufiksite ajaloolist kujunemist, deminutiivsete sõnade tähendusfunktsioone ja sufiksite ning deminutiivide esinemissagedust valitud vepsakeelsete trükitud tekstide põhjal.

Töö koosneb sissejuhatusest ja kahest peatükist. Esimeses peatükis "Deminutiivsufiksite areng ja deminutiivide tähendusfunktsioonid vepsa keeles" esitatakse mitmesuguseid seisukohti üksikute deminutiivsufiksite päritolust ja kujunemisest. Iga sufiksi käsitlusele järgneb vastava liitega tuletatud sõnade loetelu. Kui osutub vajalikuks, tuuakse käsitletava liite kohta näiteid lähematest sugulaskeeltest. Ühiseid elemente sisaldavaid liht- ja liitsufikseid käsitletakse ühe ja sama peatüki eri osadena.

Teises peatükis " Deminutiivide esinemissagedusest" antakse mõningaid statistilisi andmeid deminutiivide produktiivsusest ja esinemissagedusest tänapäeva vepsa keeles.Selgema ülevaate saamiseks on peatüki lõppu lisatud vastavasisulised tabelid.

Töös esitatud näitematerjalist on suur osa autori poolt kogutud 1963.a. suvel toimunud ekspeditsioonil Kesk-Vepsasse Vinnitsa rajooni ( vps vingl ).

Andmestikku on saadud ka mitmetest trükitud tekstikogudest ja sõnaraamatutest . Nimetagem neist näit. L.Kettuneni uurimust lõuna-vepsa häälikuajaloost, L.Kettuneni ja P.Siro poolt väljaantud vepsa murdetekste, M.M.Hämäläineni ja F.A.Andrejevi vepsa-vene sõnastikku.

Töös ei ole taotletud kõikide trükitud tekstide läbitöötamist,sest pearõhk on pandud ikkagi isiklikult kogutud materjalile.

Ainestiku kogumisel olid keelejuhtideks järgmised vepslased :

Natalja Tarassjevna Rahkoŝkina ( 57.a. ),Minintskaja k.,

Anna Jegorovna Afanasjeva (49.a.),Podovinniki k.,

Georgi Fjodorovitŝ Stafejev (64.a.),Podovinniki k.,

Fjodor Ossipovitŝ Jerŝov (51 a.),Podovinniki k.,

Mihhail Zahharôtŝ Iŝevski (68 a.),Peldušši k.,

Ivan Dimitrijevitŝ Burmakov (57 a.),Lukinskaja k.,

Aleksander Semjonovitŝ Matvejev (56 a.),Lukinskaja k.,

Ivan Vassiljevitŝ Smirnov (37 a.),Lukinskaja k.,

Ivan Timofejevitŝ Kirillov (33 a.),Fjodorovskaja k.

Näidete esitamisel viidatakse allikmaterjalile (selle järel olev arv märgib leheküljenumbrit),isiklikult kogutud sõnad ja laused jäävad viideteta.Näited esitatakse allikmaterjalides oleval kujul, kõrvalekalduvuse puhul osutatakse sellele viites.

Ka T.-R. Viitso poolt kogutud käsikirjalistest materjalidest kogutud sõnade järele on lisatud sulgudesse vastav lühend.

Käesolevas töös jätab autor teadlikult eraldamata näited eri vepsa murrete kaupa,sest tuletuslikust seisukohast ei ole sellel suurt tähtsust.

Töö lõppu lisatakse indeks, kasutatud lühendite ja kirjanduse loetelu(viimane koos vastavate teoste lühenditega).

# SISSEJUHATUS

Keele sônavara rikastub pidevalt uute väljendusvôimalustega, sealhulgas ka sônadega.

Kôige tavalisemaks uute sônade moodustamise viisiks on sufiksi juurdeliitmine lihtsônale.

Sufiks annab sônale kas sootuks uue tähenduse vôi rikastab tema pôhitähendust lisavarjundiga.

Sônade moodustamisel kasutatavad vahendid, nende vahendite sisuline tähendus ja esinemistingimused ongi tuletus- ehk derivatsiooniôpetuse objektiks [1].

Meid ümbritsev tegelikkus on ju niivôrd mitmekesine, et keel ei saa iga môiste jaoks luua iseseisvat juurmorfeemi. Seetôttu kasutabki keel ohtrasti tuletusvahendeid, mis annavad vôimaluse tähistada teatud môistet mitme tähendusliku elemendi ühendi abil. Tuletusôpetus e. derivatsiooniôpetus on tihedasti seotud

---

[1] V. H a l l a p, Verbaaltuletussufiksid mordva keeltes (ühismordva keeles esinenud sufiksid), kandidaadidissertatsioon , Tallinn 1955, lk.7.

sônaôpetuse e. leksikoloogiaga, mis vaatleb sônu kui tervikuid, kui tähenduslikke ühendeid, kus semantika ei ole vastava foneetilise elemendi suhtes sünkroonilselt millegagi motiveeritud.[2]

Derivatsioon aga seevastu vaatleb sônu kui võimalikke mitmetähendusliku elemendi ühendeid, kus lekseemi tähendus on osaliselt motiveeritud asjaoluga, et ta koosneb mitme elemendi tähenduse summast.[3]

Seega oleneb tuletatud sôna tähendus nii tüvisôna kui ka liitesufiksi tähendusest.

Derivatsioon on seotud veel muutmis- e. flektsiooniôpetusega: tuletusmorfeemid liituvad samuti kindlate grammatiliste reeglite kohaselt tüvele nagu vormimorfeemidki.

Kuhu siis paigutada derivatsiooni, kas morfoloogia või leksikoloogia alla ?

Leksikaalsete ja grammatiliste suhete keeruliste seoste tôttu on derivatsiooni paigutatud nii leksikoloogia kui ka morfoloogia alla.

NSVL TA poolt väljaantud suures vene keele grammatikas kuulub tuletusôpetus teise osana morfoloogiasse vormiôpetuse kôrval.[4]

---

[2] V. H a l l a p, Verbaaltuletussufiksid mordva keeltes (ühismordva keeles esinenud sufiksid), kandidaadidissertatsioon, Tallinn 1955, lk.7.

[3] Sealsamas, lk.8.

[4] ГРЯ , lk. 15.

Meie kooligrammatikates on derivatsioon paigutatud leksikoloogia ossa.[5]

Keerulised derivatsiooninähtused tänapäeva lms keeltes on aastatuhandete jooksul toimunud arenemise tulemus.

Sufiksite päritolu ja arenemise kohta on huvitav märkida H.Pauli seisukohti selles küsimuses:"Pole kahtlust, et tuletussufiksid on tekkinud samuti kui muutelõpudki algselt iseseisvatest sõnadest. Seda ei tohi aga arvestada, et nad oleksid säilitanud sellise häälikulise kuju, mis neil oli iseseisvate sõnadena. Samuti ei tule neis algusest peale nähtavale selge iseseisev tähendus. Uute sõnade loomine ei toimu siis enam tüve- ja tuletussilbi liitmise teel,vaid juba olemasolevate tuletiste suhte analoogia põhjal oma põhitüvedesse .Edasine areng pidi viima sellele, et tüvi ja sufiks sulasid teineteisesse nii tihedasti, et seos mõjus lihtsa tüvena. Nii pidi nimelt siis toimuma, kui põhitüvi hävines. Hiljem on aga mõned sufiksid oma häälikulise kuju poolest tugevasti redutseerunud, vahel isegi kuni täieliku kadumiseni.Häälikute areng viis hiljem korduvalt algselt ühtse sufiksi lõhenemisele paljudesse vormidesse.Siis kujunes nii, et mõned sufiksid küll traditsioonikohaselt säilisid üksikutes sõnades, kuid kaotasid oma võime uute sõnade tuletamiseks, mistõttu me võime neid tunnistada

---

[5] N.R e m m e l, J.V a l g m a, E.R i i k o j a, Eesti keele grammatika, Tallinn 1959,lk.262.

surnuteks, võrreldes veel tuletusvõimeliste elavate sufiksitega. See kaotus pole aga jäänud asendamata. Sõnadest, mis olid juba ühe tuletussufiksiga, võis moodustuda teisi uue sufiksi abil. Et need siis astusid esialgsete põhitüvedega otsestesse suhetesse, võisid mõlemad sufiksid sulada üheks tervikuks, mis siis moodustasid tugevama ja vastupanuvõimelisema häälikukuju".[6]

Ka L.Hakulineni arvates on üldine käsitlus käändeja pöördelõppude, sufiksite ja muude liiteaineste sünnist see, et need on algselt olnud iseseisvad sõnad, mis lauserõhututena on siirdunud eelmise sõna lõppu ning seal aegamööda kaotanud oma algse tähenduse ja häälikulise iseseisvuse, tavaliselt lühenedes ja muidu muutudes.[7]

Suur ajalooline kaugus algse sufiksatsiooniprotsesside struktuuris ei võimalda aga selgitada sõnu, mis andsid alguse sellele või teisele sufiksile.

Sellele vaatamata pooldab D.V.Bubrich enamiku uurijate seisukohta selles küsimuses. Ka tema oletab, et tuletussufiksid on tekkinud iseseisvatest sõnadest.[8]

V.I.Lõtkin väidab D.V.Bubrichile vastu, et ei maksa ülehinnata iseseisvate sõnade osa sufiksi moodustumisel.[9]

---

6 H.P a u l, Deutsche Grammatik, Band v, Wortbildungslehre, Halle (Saale) 1955, lk.46 - 47.

7 L.H a k u l i n e n, SKRK, lk.77.

8 Б у б р и х, Д.В., ИМФЯ , lk. 88.

9 Sealsamas, lk. 87.

Nähtavasti tuleb sufiksite päritolu küsimuses nõustuda V.I.Lõtkini seisukohaga, nimelt et vähemalt mitte kõik sufiksid pole tekkinud iseseisvatest sõnadest.

Tõenäolisem on, et teatud elemendid (näit.k,i,m, l,t) on kujunenud sufiksiteks. Väga kergesti võis mõni sõna osa kujuneda uueks sufiksiks ( nii võis ma-, mä- sufiks liituda l-tüvelistele sõnadele, andes kuju -lma, -lmä; näit. ee unelm ).

Probleemiks on veel denominaalsete ja deverbaalsete tuletatud sõnade vahekord.

Kui vaadelda uraali keelte tuletussufikseid, võib leida, et häälikuliselt samale algvormile tagasiulatuvad sufiksid on niihästi denominaalsed kui ka deverbaalsed, nii nominaal- kui ka verbaalsufiksid. Seda võib mõista nii, et tegemist on etümoloogiliselt samade sufiksitega. Ilmselt on uraali keeltes teatud sõnatüvesid, mis on niihästi nominaalsed kui ka verbaalsed tüved. Need on jäänused sellest ajast, kui noomen ja verb ei erinenud veel teineteisest ja sellega seoses polnud ka veel erinevaid nominaalseid ja verbaalseid tuletussufikseid.[10]

Seega on tänapäeval samase foneetilise kujuga denominaalsed ja deverbaalsed sufiksid ka tekkelt kokkukuuluvad.

Et sel varasel perioodil polnud ka sõnaliikide

---

[10] T.L e h t i s a l o, Über die primären ururalischen ableitungssuffixe, Helsinki 1936, lk.1.

vahel teravaid piire, tuleb selle olukorra kajastuseks pidada veel praegugi lms keeltes esinevat nähtust, kus sama sufiks on nii substantiivide kui ka adjektiivide tuletajaks.[11] (näit. krj muigie-ńe' hapuke' ,aida-ńe 'aiake').

Kôik ülalöeldu puudutab ka deminutiive.

Deminutiiv on sôna vôi tuletuselement (tavaliselt sufiks), mis väljendab vähenduse vôi familiaarsuse ideed ja on mônikord halvustava, mônikord meelitava varjundiga.[12]

Seega kannavad deminutiivid endaga kaasas tugevasti tajutavat emotsionaalset värvingut; nad tekitavad kuulajas ja kônelejas mitmesuguseid tundeid, nagu vaimustust, meeleliigutust , pôlgust jne.x See deminutiivide tähenduslik osa moodustab nende subjektiivse külje. Et deminutiivid väljendavad ühtlasi kindlaid môisteid, annavad edasi tegelikkust, moodustab see nende tähenduses objektiivse külje.

---

[11] P.K o k l a, Noomeni ja verbi tuletussufiksid vepsa keeles, diplomitöö, Tartu 1955, lk.3.

[12] M a r u s o, Ж., СЛТ , lk. 22.

Deminutiivide subjektiivse varjundi osa on mitmed uurijad eriti esile tõstnud. V.I. Lõtkin peab deminutiivsufikseid subjektiivset hinnangut andvateks sufiksiteks, mis moodustavad tuletisi, kui kõneleja tahab anda oma hinnangut (väljendada sümpaatiat või halvustust ) sellele olendile või esemele, mida antud sõna väljendab [13].

Seepärast on selge, et selliseid subjektiivse tähendusega emotsionaalsust väljendavaid deminutiive kasutatakse stiililise vahendina kõnekeeles ja eriti ilukirjanduses[14].

Objektiivse tähendusega sõnu kasutatakse aga igas žanris ja kõnestiilis [15]. Seega on deminutiivide käsitlus seotud nii leksikaalsete kui ka stilistiliste probleemidega.

Et nominaaltuletiste iga on väga pikk, siis on raske taastada deminutiivsufiksite esialgset tähendust; sageli võib see tänapäeva keeltes täiesti kadunud olla.Seda on märkinud mitmed uurijad.

---

13 Лыткин, В.И. , СКЯ , lk.156.

14 ГРЯ, lk.266.

15 Реформатский, А.А., ВВЯ , lk.110.

Näiteks J.Szinnyei väidab, et deminutiivide hulka ei kuulu mitte ainult need tuletatud sõnad, mis väljendavad vähendust ja hellitust (näit. ung mådårkå 'linnuke', lpN e dnàsåm 'minu armas emake'), vaid ka need, mille tähendus on tekkinud vähendusvormidest või mitmesuguste vähendusvormide tarvitamisest. Nimelt kuuluvad deminutiivide rühma veel tuletised, milles deminutiivsufiks näitab sarnasust (sm hĪrikko 'hiirekarva hobune', ee emak 'võõrasema'), kokkukuuluvust, osa tervest või eset, mis kuulub põhisõna juurde (näit. sm sormukse- 'sõrmus', vrd. sorme- 'sõrm'; md píleks 'kõrvarõngas'; vrd. píle 'kõrv', umaŕks 'õunapuu'; vrd. umaŕ 'õun'), spetsiaalset funktsiooni (näit. sm kivekse- 'kivi kalavõrgu küljes', vrd. kive- 'kivi'; ung tudōs 'õpetlane, õpetatud', vrd. tudō 'teadma').[16]

Seega on paljudes tuletatud sõnades deminutiivne tähendus täiesti kadunud.

Sageli on esialgne deminutiivsufiks arenenud sufiksiks, mis näitab lokaalseid suhteid.[17]

---

16 J. S z i n n y e i, Finnisch-ugrische Sprachwissenschaft, Berlin und Leipzig 1922, lk.83.

17 L. H a k u l i n e n, SKRK, lk. 119-120.

L.Hakulinen on seega sidunud deminutiivsufiksid ja kohta, kogu, rühma väljendavad sufiksid. Ka D.V.Bubrich peab võimalikuks, et vähendav-meelitav tähendus võis tekkida koguva-koondava tähendusvarjundi alusel.[18]

Tohutu ajaloolise kauguse tõttu on raske järeldada midagi kindlat sufiksite tähenduste arengus. Deminutiivsust peavad aga kõik uurijad üheks sufiksite iidsemaks tähenduseks.

J.Mägiste jaotab oma uurimuses deminutiivsusele kalduvad sõnad järgmistesse mõisterühmadesse: a)sugulasnimetused või kuidagi neile lähedased, niiöelda perekonnaterminoloogilised sõnad (ee emm 'ema' jne.), b) loomanimetused, eriti pisikeste või meelitatud - -halvustatud koduloomade ja putukate nimetused (ee hobu, ute), c) linnunimetused (ee kukk, kägu), d) loomade propriumnimed (ee punu), e) isikunimed (ee Anu), f) meelituslikud või halvustuslikud häälikmetafoorsed deskriptiivsõnad (ee molu , kronu), g) kalanimetused ( aunK kiiŝkoi 'kiisk'), h) marja-,seene-, taimenimetused.[19]

Täie õigustusega järeldab J.Mägiste, et need sõnaliigid on lms loodusrahvale ja sellest lähtunud

---

[18] Бубрих, Д.В., ИМФЯ , lk. 97.

[19] J.Mägiste, oi-,ei-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928, lk.225.

praegustele lms rahvastele olnud eriti lähedased. Seepärast kuulusid need sõnad kui ümbritseva elutu ja elava looduse nimetused kõige esmalt meelitusliku või halvustusliku afektiivse deminutiviseerimise alla [20].

Lms keelte deminutiivide kohta on avaldanud eri uurimuse ainult J. Mägiste, kes esitab põhjaliku ülevaate oi-, ei-sufiksite abil moodustatud deminutiivtuletistest, nende semasioloogilisest rühmitamisest ja etümoloogiast.

Et J. Mägiste nimetatud töös vaid minimaalsel määral puudutab mõningaid deminutiivide alale kuuluvaid üldteoreetilisi seisukohti, peab käesoleva töö autor neis küsimustes toetuma teostele, kus teiste teoreetiliste küsimuste hulgas on puudutatud ka deminutiive.

---

[20] J. M ä g i s t e , oi-, ei-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928, lk.225.

# I PEATÜKK

# DEMINUTIIVSUFIKSITE ARENG JA DEMINUTIIVIDE TÄHENDUS-FUNKTSIOONID VEPSA KEELES

Juba soome-ugri aluskeeles oli palju sufikseid[21], seega ka deminutiivseid.

Nagu eespool öeldud, väljendavad deminutiivsufiksid vähenduse ideed, olles kord meelitava, kord halvustava varjundiga. Sanad sufiksid vôivad aga ka märkida ka kogu, kohta vôi rühma.

J. Szinnyei loetleb järgmised soome-ugrilised deminutiivsufiksid: *-kk~*-k̀, *-ks, *-nt~*-nd, *-ń~*-n, *-j~*-i ja *-l[22].

Üldiselt arvatakse, et soome-ugri aluskeele tüvisônad, mis oma enamuses olid 2-silbilised ja mis algasid vokaali vôi ühe konsonandiga, jagunesid a-, ä- ja e-tüvelisteks.[23]

---

[21] E. Itkonen, SKÄ, Helsinki 1961, lk. 67-68.

[22] J. Szinnyei, Finnisch-ugrische Sprachwissenschaft, Berlin und Leipzig 1922, lk.83-88.

[23] E. Itkonen, SKÄ, Helsinki 1961, lk.66-68.

Rea uurijate arvamuse järgi lõppesid ka neile sõnadele liituvad tuletus- ja muutelõpud, mis algasid konsonandi, konsonantühendi või geminaadiga, oletatavate vokaalidega a, ä, e[24].

Seejuures on lms keeled ja lp keel vokaalide säilitamise suhtes kõige konservatiivsemad[25].

Mis puutub teistesse keeltesse, siis nende järgsilpide vokalismis on toimunud tunduvaid muutusi. Vähemal määral haaravad muutused mari keelt ja mordva keeli[26].

Järgsilpide vokaalide kvaliteedi mitmekesisus, mis iseloomustab nii kaasaegset vps keelt kui ka lms keeli üldse, osutub hilisema arengu resultaadiks: kõik vokaalid, välja arvatud järgsilpide a, ä, e, on oma päritolult kas tuletussufiksid või on kujunenud mitmesuguste foneetiliste muutuste tagajärjel[27].

---

[24] T. L e h t i s a l o, Über die primären ururalischen ableitungssuffixe, Helsinki 1936, lk. 11-13.

[25] P. R a v i l a, Die Stellung des lappischen innerhalb der finnisch-ugrischen sprachfamilie, FUF XXIII, Helsinki 1935, lk. 59-60.

[26] P. R a v i l a, Eräitä varhaissuomalaisia analogiatapauksia, Virittäjä 1939, lk. 107-112.

[27] M. Z a i t s e v a, Mõnede vepsa sufiksite algusvokaalist , ESA VIII 1962, lk. 186-196.

Suured muutused, mis on toimunud pika ajaloolise perioodi vältel, on kaasa toonud mitmeid nihkeid sufiksite arengus — paljud sufiksid on kaotanud oma esialgse tähenduse, juurde on tekkinud uusi sufikseid, mis on sageli omavahel liitunud, moodustades liitsufikseid.

Sufiksite liitumine pärineb juba lms perioodist[28]. Nimelt on deminutiivse tähenduse tuhmudes tulnud tarve uuesti deminutiivsust rõhutada mingi teise, selgemalt deminutiivse tuletussufiksi abil. Nagu edaspidi näeme, on seda võimalust keel sageli kasutanud.

L.Hakulinen jaotab tänapäeva soome keele sufiksid vastavalt nende eale ja struktuurile liht-[29] ja liit- ehk hilistekkelisteks[30].

See jaotus on aluseks võetud ka käesolevas töös.

---

[28] M. R a p o l a, Kantasuomalaiset pääpainottomain tavujen i-loppuiset diftongit suomen murteissa, Helsinki 1919-1920, lk.55.

[29] L.H a k u l i n e n, SKRK , lk.110.

[30] Sealsamas, lk.134.

# 1. LIHTSUFIKSID.

## -i < *-j ~ *-i

i-sufiksile leidub vasteid samojeedi keeltoni (mdM atáj 'vanake', mns ūsike 'väikelinn', ung városi 'linna' )[31].

-i-d on peetud üheks vanematest soome-ugrilistest deminutiivsufiksitest[32].

Seesama i-element esineb ka mitmuse tunnuses, eraldades ainsust mitmusest (sm karhu-i-ksi 'karudeks', matko-i-ssa 'matkades')[33].

Peetakse ka võimalikuks, et i-aines on sama, mis esineb igivanades possessiivnoomenites (huhti-kuu 'aprill', lehmi -karja 'lehmakari', jalko(i)-pää 'jalalaba', sanko(i) 'sangaga puuämber' ja tõenäolisselt ka sama kui deminutiivne -i (sm luokki 'look', peni 'koer', täti 'tädi')[34].

---

31 L. H a k u l i n e n, SKRK , lk.113.

32 J. S z i n n y e i, Finnisch-ugrische Sprachwissenschaft, Berlin und Leipzig 1922, lk.86-88.

33 L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 83.

34 Sealsamas, lk. 84.

i-le on omistatud aga veel teisigi tähendusi.

Nii peab P. Ravila deminutiivset i-sufiksit samaseks adjektiividest esineva i-ga (sm karjoi-piha 'ôu', aitoi-vieri 'aia-äärme') [35].

i on tekkinud sufiksist *-ai > -oi > -i või *-äi > -ei > -i.

i-sufiksi tekke suhtes lähevad uurijate arvamused môneti lahku.

D.I.Bubrich väidab, et -i ja -oi on tekkinud samast allikast *-ai ~ *-äi ja seejärel aja jooksul hakanud laiendama oma môjuraame, esinedes erinevate sufiksitena. Sufiksite esialgne tähendus on aga samane [36].

J.Mägiste kinnitab aga veendunult, et i-aines on keelepsühholoogilisel tagapôhjal seletuv rahvusvaheliselt üldine keelte deminutiivelement ja et seda tuleb resoluutselt lahus hoida pôlisest lms oi-, ei-sufiksist [37].

---

35 P. R a v i l a, Die Stellung des lappischen innerhalb der finnisch-ugrischen sprachfamilie, FUF XXIII, Helsinki 1935, lk. 40.

36 Б у б р и х, Д.В, ИМФЯ , lk. 88-89.

37 J. M ä g i s t e, oi-, ei-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928, lk. 210.

Oma väite kinnitamiseks toetub J.Mägiste O.Jespersoni häälikusümboolika teooriale, mille põhjal "vokaal i kõigepealt oma kinnise kõrge iseloomuga on eriti kohane väljendama midagi väikest, tühist, või jällegi midagi peent ja kena" (näit. ung kis 'väike', sks Kind 'laps', ingl little 'väike')[38].

Nähtavasti tuleb siiski õigeks pidada D.Bubrichi seisukohta selles küsimuses, sest häälikusümboolika varal moodustatud deskriptiiv-onomatopoeetilist laadi tuletatud sõnu on deminutiivide hulgas minimaalsel määral.

Sufiks esineb ühe komponendina mitmetes liitsufiksites: *(i)nen (vt. lk.38 ), *-kkai ~ *-kkäi (vt.lk.120), *(i)kkoi (vt. ka lk.93 ).

Tarvitada olnud materjalidest õnnestus leida järgmised i-sufiksi abil tuletatud sõnad:

busi 'interjektsioon lambaid kutsudes' (LVHA)

kaži 'kass' (LVHA), vdj katti 'kass' (VKÄH)

pipi 'haige koht' (lastekeeles)' (LVHA)

tšitši ~ sizoi ~ tšitškõ 'vanem õde' (DIK)

velli 'vend' (DIK), vdj velli 'vend' (VKÄH)

---

38 O. J e s p e r s e n, Die sprache, ihre natur, entwicklung und entstehung, Heidelberg 1925, lk.389.

Sufiksile leidub vasteid ka lähemates sugulaskeeltes (ee kuṡti 'väike August', ät̄ : ät́ťi 'vanaisa'; sm pipi 'valu', murri 'koer'; aunK-ld mönt́ťi 'karu liignimi', boŝŝi 'noorem oinas'; vdj kronni 'vares')[39].

Lv ja vps keeles on sufiks haruldane, mida vôiks selgitada tugeva teiste keelte môjuga (näit. lt ja vn), mis on tôrjunud eemale selle sufiksi[40].

Sufiks tuletab peamiselt sugulasnimetusi ja loomimärkivaid sônu.

---

39 J. M ä g i s t e, oi-, ei-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928, lk.206-209.

40 Sealsamas, lk. 209.

## -oi ~ -öi ~ -ei, -o ~ -ö, -ō ~ -ō̈ < *-oi ~ *-ei

oi-d tuleb pidada varase lms perioodi deminutiiv-sufiksiks [41].

Algselt polnud sufiks iseseisev tuletusliide: ta tekkis tüve-a muutuse tagajärjel. i-sufiksiga a-tüvelised sõnad on lms aluskeeles arenenud kahes suunas.

Esiteks 2-silbilistel a-tüvelistel sõnadel, millel esimeses silbis on o või u, muutus -ai > -ei > -i, kui tüve a-le liitus -i (näit. sm kulppi 'kulp, kauss' < *kulppei < *kulppai, vrd. sm murd. kulppa 'auk, nõgu').

Teistes a-tüvelistes sõnades -ai > -oi > -o (näit. sm kola+i > *kolai > *koloi > sm murd. kolo 'õõs, uure', ee kolu) [42].

Sufiks on produktiivne ka sugulaskeeltes: is luikkoi 'luik' (DIK), molo ~ mölö 'lollakas' (oi-, ei- dem., 72); krj jänöi 'jänes; arg inimene' (DIK), mutšoi 'noorik' (DIK).

---

[41] J. M ä g i s t e, oi-, ei-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928, lk. 205.

[42] P. K o k l a, Noomeni ja verbi tuletussufiksid vepsa keeles, diplomitöö, Tartu 1955, lk. 8.

oi-, ǫi-sufiksi kivistudes lms keeltes üksiksônadesse ja deminutiivtähenduse sellejuures tavaliselt kaduma minnes on tulnud vajadus uuesti deminutiivsust rõhutada mingi teise, selgemalt deminutiivse tuletuslõpu abil. Nii on tekkinud *-oi-nǫn, *-ǫi-nǫn (vt.lk. 38 ), *-oi-hut (vt. lk.68 ), *-oi-kkainǫn (vt. lk. 89 ) [43].

Järgnevalt esitatakse *-oi, *-ǫi abil moodustatud deminutiivid:

ahkoi 'hall lehm' (DIK)

annō 'Anna' (DIK), ~ annǫi 'Anna' (oi-, ǫi-dem.) [44]

babō 'eit' (LVHA)

babko 'eideke' (LVHA), ~ babkō ~ bapkō (oi-, ǫi-dem.)

bełō 'valge lehm'

(rigi-)bukō '(rehe)haldjas' (LVHA)

burǫi (VVV) 'inimene, kes pole millegagi rahul; tusane, toriseja'

(uńi-)burō 'unekott' (LVHA)

ǫizǫi 'vanem ôde' (VVV)

ďetko 'lell ' (oi-, ǫi-dem.)

---

[43] J. M ä g i s t e, oi-, ǫi-deminutiivid läänemere-soome keelis, Tartu 1928, lk. 203-204.

[44] Edaspidi selle lühendi all antavad sônad leiduvad vastavas teoses lk.173-186.

edinō 'tigu', vrd. sm etana 'tigu' (LVHA)

hahkō 'hall lammas' (LVHA), (< *hāhk[a]-oi)(oi̯-, ei̯-dem.

haurō 'hammasteta inimese sõimunimi'(LVHA)

hebo 'mära' (LVHA) ~ hobo ~ hobei̯ 'hobune' (DIK)

hoлō 'hoolekene' (LVHA), vrd. hoí 'hool', vrd. lv uoí ~vuoí ~voí 'hool' (oi̯-, ei̯-dem.), ee hool

huŋgei̯ 'öökull' (DIK)

händȫ 'hunt' (LVHA), vrd. händ 'saba' (oi̯-, ei̯-dem.)

häpei 'ämblik' (Hpõ)

hübö 'öökull' (LVHA)

inehmō 'sõimunimi kõhna naisterahva kohta', vrd. sm ihminen 'inimene', krj inehmine, vdj inehmin inimin, ee inimene (oi̯-, ei̯-dem.)

jakoi 'Jakob' (DIK)

iakō (LVHA) 'Jakov'

iogō 'jõeke' (LVHA)

joroikaroi 'vikerkaar' (DIK)

iänō 'jänesekene' (LVHA) ~jänö (DIK)

kaharō ~ kühärō 'mütoloogiline nimi', vrd. ee kähar ~ kahar ja vpsL küherdan 'kummardan, tõmban küüru' (oi̯-, ei̯-dem.)

kiprei 'Kiprjan' (DIK)

kirdei 'kirju lehma nimi ' (DIK)

kirjō 'kirju lehm' kirjō( oi-, ei-dem.)

kise ~ pisō 'kassi paitusnimed', vrd. ee kiisu ,

kissu (oi-,ei-dem.)

kisoi-kasoi 'kassi hüüdnimi' (DIK)

kolmei 'nudi lehm, härg' (DIK)

krāsoi 'punane lehm', ~ krasō (oi-, ei-dem.)

kroikō ~ kroikrō 'kaaren' (LVHA)

kronoi 'vares', vrd. kronktä 'kraaksuda'

kudmō 'nudi lehm'

kukoi ~ kukei 'kukk' (oi-, ei-dem.)

kurgō 'kurekene', vrd. kurg 'kurg' (LVHA)

kuziparō 'kusija laps' (oi-, ei-dem.)

kägō 'kägu' (DIK)

köhkö 'sõimunimi köhija kohta' (VKÄ, 37)

kürömägi 'end. küla nimi' (LVHA)

lipkō 'liblikas' (LVHA), vrd. aun-ld lüpoi,

līpoi (oi-, ei-dem.)

lopoi ~ löc (VVV) 'konn', ~ lopei (oi-, ei-dem.)

loukoi (VVV) 'valge otsaesisega lehm', ~ loukei (DIK),

vrd. ee Lauk

lämboi 'tuli' (NVM,147), ~ lämmoi (VVV), ~ lämo (LVHA),

vrd. läm 'soe' (oi-, ei-dem.), vrd.aun lämmü(DIK)

mamō 'emake' (LVHA), ~ mamei (oi-, ei-dem.)

mario 'nimi' (LVHA)

matrei 'Matrjona' (DIK)

metsō 'metsis' (LVHA) metŝoi (VVV)

mikoi ~ mikulei 'Nikolai' (DIK)

muröi (VVV) 'rabamurakas'

mustiō ~~'mustio~~ 'must lehm' (LVHA) (< *must-i̯[a]-oi)

(oi-, ei-dem.)

mutsei 'noorik' (DIK)

nado 'nadu' (DIK)

nastō 'nimi' (LVHA)

natei 'Natalja' (DIK)

nastoi 'Anastassia' (DIK)

nedelkei 'neljapäeval sündinud lehma nimi' (DIK)

neidō 'neiuke' (LVHA)

ogrō 'sõimunimi' (LVHA)

oíŝei 'Aleksei' (DIK)

oudei 'Avdotja' (DIK)

paimō 'karjus'

pétsei 'suur kõht' (Hpŝ)

päivō 'päike', vrd. päiv 'päev' (LVHA)

pästkō 'pääsuke' (LVHA), vrd. lv peŝliŋki ~ peẑlińki,

sm pääsky ~ pääski, lpN beŝkuŝ (oi-, ei-dem.)

pätŝi-rahkō 'ahjuhaldjas' (LVHA)

raukō 'vaeseke; oi mindaṅ raukōd 'oh mind vaesekest',
vrd. rauk, rak 'vaene' (LVHA), vrd. sm raukka
'vaeseke' (oi-, ei-dem.)

reboi 'rebane' (VVV), ~rebei ~rebō (NVM,8)

siŝoi ~tŝitŝkō 'vanem ôde' (NVM,49)

skribō 'peenike, kergesti katkiminev asi, olend'(oi-,ei-de
~stribō (LVHA)

sokō 'neiu meelitusnimi' (LVHA)

tatoi 'isa', ~tatei (oi-, ei-dem.)

timoi 'Timofei' (DIK)

toлei 'Anatoli' (DIK)

tŝidō 'lendaja orav' (LVHA), vrd. krj tŝī-orava,
sm siipiorava 'nahkhiir' (DIK)

tŝitŝkō 'ôeke' (LVHA)

tŝotŝō 'mehe meelitusnimi' (LVHA)

tuĺiə 'tuuleke' (LVHA), ~tuĺĺöi 'tuul' (NVM,147),
vrd. tul 'tuul', vrd. sm tuuli 'tuul'

tutō 'lapselutt' (LVHA)

tütö ~tühtö 'tütreke' (LVHA)

vaskō 'nimi' (oi-, ei-dem.)

vaukō 'valge rehm', vrd. valkoi 'valge' (LVHA)

vereі 'ôu' (Hpŝ)

vérei 'ôu' (Hpŝ)

väŕē 'välisuks' (LVHA)

Nagu ülaltoodud näidetest näha, on sufiksi esinemine murdeti väga ebaühtlane: vpsK -oi≡ (näit. jakoi 'Jakob', kisoi-kasoi 'kassi hüüdnimi', loukoi 'valge otsaesisega lehm', murõi 'rabamurakas'), vpsP -oi>-ei (näit. huŋgei 'öökull', koʌmei 'nudi lehm, härg', kukei 'kukk', oudei 'Avdotja'), vpsL -oi>-o või -oi>-ō (näit. babō 'eit', hahkō 'hall lammas', kirjō 'kirju lehm', kurgō 'kurekene', tütö~tühtö 'tütreke'), vpsK esineb paralleelselt oi-sufiksiga ka -ei (näit. kiprei 'Kiprjan', kirdei 'kirju lehma nimi'). ö-vokaal on tingitud hilisemast vokaalharmooniast.

oi-sõnad väljendavad: a) sugulasnimetusi (näit. babō 'eit', mamō~mamei 'emake', veikoi~vīkoi 'vennake'), b) linnunimetusi (näit. hübö 'öökull', kroikō~kroikrō 'kaaren', kurgō 'kurekene', metsō~metŝoi 'metsis'), c) meelitatud või pisikese looma nimetusi (näit. hobo 'hobune', iäńō 'jänesekene', lipkē 'liblikas', lopoi~ʌopei 'konn',

rebo ~ reboi ~ repɛi 'rebane'), d) loomanimesid (näit. ahkoi 'hall lehm', kirjō 'kirju lehm', loukoi ~ ʌoukɛi 'valge otsaesisega lehm', mustiō 'must lehm'), e) isikunimesid (näit. annō ~ annɛi 'Anna', jakoi 'Jakob', kiprei 'Kiprjan', matrɛi 'Matrjona', natɛi 'Natalja', toʌɛi 'Anatoli'), f) deskriptiiv-afektiivseid sõnu (näit. kroikō ~ kroikrō 'kaaren', lopoi ~ ʌopɛi 'konn', kaharō ~ kühärō 'mütoloogiline nimi', köhkō 'sõimunimi köhija kohta').

Isikunimede kohta peab märkima, et neid on peetud hiliskristlike germ (sks, rts) või slaavi (vn) nimede deminutiviseerumise tulemuseks [45].

*oi-, *ei-sufiksi abil tuletatud sõnade lähemal vaatlusel selgub, et enamikul neist on sisuline deminutiivsus atrofeerunud(näit. hebo 'mära', kronoi 'vares', paimō 'karjus', tutō 'lapselutt'). Vaid väike osa sõnu on säilitanud selge vähendav-meelitava varjundi (näit. babko~baukō~ baɸko 'eideke', hoʌō 'hoolekene', iogō 'jõeke', iäńō 'jänesekene', mamō 'emake', neidō 'neiuke', tuliō 'tuuleke').

Tänapäeva vps keeles on sufiks üldiselt väheproduktiivne.

---

[45] J. M ä g i s t e, oi-, ɛi-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928, lk. 227-233.

## -u ~ -ü

Sufiksi tekke kohta on mitu erinevat arvamust.

L.Hakulinen peab teda *oi-sufiksi arengu jätkuks: *-ai > *-oi > *-o > u.[46]

Loomulik tundub olevat, et siin on siiski tegu omaette u-, ü-liste sufiksitega[47].

Selle tõestuseks toob J.Mägiste rohkesti näiteid lms keeltest (näit. vdj golu 'tuvi', kišu 'kassi meelitusnimi', tipu 'kanapoeg', sm murd. musu 'must hobune', lusu 'lusikas', vasu 'vasikas', krj-aun-ld kidžu 'kuivatatud naeris', kivi-ruttšu 'kivikala' jne.[48] ja nende põhjal peab seda tuletustüüpi lms genuiinseks varaks[49].

Vepsa keeles on u-, ü-sufiks üldiselt ebaproduktiivne:

bavu' väimees' (DIK)

fedu 'Fedja' (oi-, ei-dem.)

juru 'pikne' (DIK), vrd. vdj jürü (VKÄH)

kušu 'kutsikas' (LVHA)

kälü 'käli' (VKÄ,56)

---

[46] L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 169.

[47] J. M ä g i s t e, oi-, ei-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928, lk. 214.

[48] Sealsamas, lk. 211-214.

[49] Sealsamas, lk. 214.

muru 'killuke'

mutŝu 'väikseke' (LVHA)

puzu 'punutud korvike'

putŝu 'väike' (DIK)

ŝaŝku 'Aleksander' (oi-, ei-dem.)

tśitu 'kelluke' (VKÄ,45)

Sufiks tuletab peamiselt hellitussõnu ja on üsna eba-produktiivne.

## k < *-kka ~ *-kkä

Sufiks *-kka ~ *-kkä on enamikel juhtudel tähenduselt deminutiivne ja ulatub arvatavasti juba uraali aluskeelde (mdE avakai 'emake', kS bedok 'kepike', ung fecske 'pääsuke') [50].

k-aines on teiste sufiksitega liitumisel andnud mitmeid uusi tuletussufikseid : is -(i)kko, -kkain ~ -kkäin, -kki, -likko, -nikko, -zikko; krj -(i)kko -(i)kkö, -kki, -žikko jne. [51].

Vps keeles on lõpukao tõttu kõigist k-listest deminutiivsufiksitest kujunenud -k (vt. ka lk.93), mistõttu k-liitega tuletatud sõnade liigitamine algselt erineva sufiksi järgi on võimalik üksnes sugulaskeeltega võrdlemise teel.

Vepsa keelest on leitud järgmised k-liitelised sõnad:

babuk (VVV) 'seen'

buíbuk 'vesiroos', vrd. sm pulpukka, ulpukka (LVHA)

habuk 'kull', vrd. sm havukka (LVHA)

karik (VVV) 'lõhutud lauanõu, anum', vrd. ee karikas

kuŕik 'kurikas' (LVHA), vrd. sm kurikka 'nui, kurikas'

---

50 L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 119.

51 E. E e v a r d i, Deminutiivid isuri, karjala ja vepsa keeles, diplomitöö, Tartu 1962, lk.52.

lehtik 'naeriviil' (Hpŝ)

mańdźik 'maasikas' (LVHA), vrd. vdj mazikaz (VKÄH), sm mansikka, eeL mäzik

murik (VVV) 'rabamurakas, kaarel'

mustik 'mustikas' (LVHA), vrd. vdj musikaz (VKÄH), sm mustikka

Sufiksile eelnevat u- ja i-vokaali tajutakse tänapäeval sufiksisse kuuluvana, kuigi need olid algselt vaid tüve lôpuvokaalid [52].

*-kka ~ *-kkä abil moodustatakse peamiselt selliseid sônu, milles deminutiivsus on tuhmunud.

Need sônad märgivad pôhiliselt taimede nimetusi (näit. bulbuk 'vesiroos', mustik 'mustikas'), samuti mônede elusolendite ja asjade nimetusi (näit. habuk 'kull', karik 'lôhutud lauanôu, anum', kurik 'kurikas').

Nagu eespool toodust selgub, pole sufiks kuigi produktiivne. Nähtavasti on see tingitud samatähendusliku sufiksi *-kkainen ~ *-kkäinen olemasolust, sest viimane väljendab tunduvalt tugevama jôuga sisulist deminutiivsust (vt.lähemalt lk.89 ).

---

[52] L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 118-119.

## -s < *-ksi : *-kse

Sufiksi algseks tähenduseks peetakse deminutiivsust, millest võisid kergesti tekkida tänapäevased tähendused[53]. Sellele algselt ks-lisale (sufiksile) leidub vasteid permi keelteni (mdE surks 'sõrmus', mdE kudoks 'majaehitusmaterjal') [54].

Vastavad tuletatud sõnad sugulaskeeltes on sarnased soomekeelsete tuletistega (vrd. sm kälykset 'naiseõed, käliksed', vdj ivusseᵹd (VKÄH) 'juuksed', krj ohjakŝet 'ohjad', is haltiakseᵹd 'haldjad' (DIK), ee vennaksed).

Vepsa keele häälikuseaduste põhjal *-ks>ss>s(ŝ) ja s>ŝ>ž ning sõna lõpus s>z:

hibuz: seᵹd 'juuksed' (LVHA)

iäńiž: ŝen 'jänes' (LVHA)

ḱäluseᵹd 'käliksed' (Hpŝ)

kündüz 'künnispakk, lävi', vrd. sm kynnys 'künnis'

ɲogandeᵹz : eseᵹd 'oruke' (LVHA)

sisareissed čikoid 'õeksed' (DIK) ~ sizareseᵹd (LVHA)

variž : ŝen 'vares' (LVHA)

veĺĺessed~vīkoid 'vennaksed' (DIK)

---

53 L. H á k u l i n e n, SKRK, lk. 129.

54 Sealsamas, lk. 128-129.

## -(i)ńe < *-inen :*-isen ~ *-itsen

*inen-sufiksi iidseks tähenduseks peetakse deminutiivsust, mis ulatub kuni samojeedi keelteni (mdE kudońe 'väike maja', m lɔpɣ lɔpɣńɣ 'liblikas', hnd χaβɣn 'väike vene', ung kicsiny 'väike') [55].

Noomenid inen-: ise-sufiksiga on ammust ajast pälvinud uurijate tähelepanu. Asi on selles, et ise-tüve puhul ootaksime lms keeltes singulari nominatiivis -is-list vormi (näit. sm kalainen : kalaisen põhjal kalais-kuju). Selgusetuks jääb, kust pärineb -is [56].

Seepärast lähevadki uurijate arvamused *inen-sufiksi päritolu selgitamisel lahku. Ühtede arvates pärineb see ń-sufiksist [57], teiste arvates n-sufiksist [58].

Lahkarvamustele vaatamata on selge, et mingisuguse vahepealse arengu tulemusena moodustus sufiks *inen, mis

---

[55] L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 115.

[56] Б у б р и х, Д.В., ПИН , lk. 4.

[57] T. L e h t i s a l o, Über die primären ururalischen ableitungssuffixe, Helsingi 1936, lk. 133-138.

[58] Б у б р и х, Д.В., ПИН , lk. 13.

on tunduvalt väljendusrikkam kui n-sufiks. Hiljem on see lõpu-n lausefoneetilistel põhjustel kadunud [59].

Tähelepanu äratab, et singulari nominatiivis esinev -inen ei ole seaduspärastes suhetes obliikvakäänetes kasutatavate ainestega (-ise-, -is-, -isi-, -itse-, -itsi-). Siiani pole seda kindlalt osatud selgitada, kuid üksmeelsel arvamusel ollakse selles suhtes, et siin on tegemist kahe erineva sufiksiga, mis mingil põhjusel juba lms varase aluskeele ajal on liitunud samale paradigmale, üks singulari nominatiivile ja akusatiivile ning teine kõigile teistele käänetele [60].

ise- ~ itse-sufiks on arvatavasti lähtunud kas kujust -ńtś [61] või -ŋ́tš́ ~ -ŋ́ts [62].

Arvatakse, et n-element sufiksis *-inen ulatub kaugesse minevikku, kus ta on seotud n-liste käändesufiksitega, olles üheks su morfoloogia nurgakiviks [63] (näit. n-line lokatiiv-temporaalis sm huomen-na 'homme', mdE iśtamo

---

59 E. N. S e t ä l ä, YSÄH , lk. 374.

60 L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 115.

61 Б у б р и х, Д.В., ПИН , lk. 17.

62 J. G y ö r k e, Die Wortbildungslehre des Uralischen, Tartu 1934, lk. 60-61.

63 Б у б р и х, Д.В., ПИН , lk. 27.

pizem-ńe 'sellise vihma ajal '; genitiiv sm isä-n talo 'isa maja', mdE t́et́a-ń uĺi paro ala azo 'isal on hea hobune'; komitatiiv sm Kalevala seinät pitkin juomui-ne-nsa 'seinad piki-viirudega', mdE makst sal meŝok-ńek 'anna sool kotiga') [64].

L. Hakulineni arvates on lähtekujuks olnud -ŋt́ś, kusjuures tänapäeval -ts ees olev -i-<* -ŋ́-. Näiteks toob ta mõned soomekeelsed sõnad (suitset << *suuŋ́t́śet 'päitsed, suitsed ', totiset *toteiset < *toteŋ́t́śet 'tõsised', suitsu < *suŋ́t́ś- 'suits') [65].

Järgnevalt esitatakse ńe-sõnad :

affat-kurōńe 'tahtmise, hirmu tuhin' (LVHA)

akaĺńe (jaug) 'naiseline, naisterahva (jalg)', vrd. ak 'naine' (LVHA)

akɐiń́e 'naiseke, eideke', end́e eĺi akɐiń́e 'kunagi elas eideke', vrd. ak 'naine, eit'

aʌ̀aiń́ɛ 'labak'(Hpŝ) ~ aʌɐiń́e 'labakinnas', ḿiń̈ä pań́i kädhe aʌɐiẑen 'ma panin kätte labakinda' ~ aʌà́ńe 'kindake' (LVHA)

---

[64] Бубрих, Д.В., ПИН , lk. 25.

[65] L. Hakulinen, SKRK , lk. 35.

aɹuińe 'alasi', vrd. vdj aɹęzi (VKÄH), sm alaisin

ateŕiōńe (LVHA) 'söögivaheke', vrd. ~~ate~~ŕ 'söögivahe',

vrd. sm ateria 'söögiaeg'

babęińe 'eideke', vrd. baba 'eit'

bapsęińe 'herilane', ~ ƀaptsęińe (Hpŝ)

barbhaińe 'varvas' (Hpŝ), vrd. vdj varvaz

baŕbikęińe 'vôsa, vaarik', vrd. baŕbik 'segamets',

peńed koivhęiẑed i kustęiẑed kazdaze baŕbikęiẑes

'väikesed kuusekesed ja pôôsakesed kasvavad vaarikus' (DIK)

bepsaĺńe 'vepslane' (LVHA)

bibūńe ~ ƀibu 'oksake linnupüünises' (LVHA), vrd.

sm vipu 'kang, hoob'

bobaińe (VVV) 'mänguasi, lelu'

boŋgeińe 'loik' (DIK)

ƀoŝakęińe 'oinake' (Hpŝ)

bukatŝęińe 'rehehaldjas', ~~hän~~ ŕaręidab bukatŝaŝtŝ

'ta kardab rehehaldjat'

buĺkuińe 'koeranael', ~ buĺt́ŝūńe (LVHA), vrd. buĺt́ŝ

'ƀaiseke'

bulyine (VVV) 'pôieke, mull, rakk, vill'

buśīne 'talleke', vrd. buśi 'interjektsioon lambaid

kutsudes' (LVHA)

çipuiń̆e (VVV) 'kanapoeg' , vrd. tsi̯p 'kanapoeg' (LVHA)

cisikaiń̆e (VVV) 'mustsôstar',~ĉiĉikę̯iń̆e (DIK), vrd.
tŝitŝik 'sõstramari' (LVHA)

cvetuiń̆e (VVV) 'lilleke'

davīń̆e 'väike part', u̯i̯ub i̯ärvez davīń̆e 'ujub järves väi-
ke part', vrd. davitŝ 'väike metspart', vrd. sm
tavi

dorogaiń̆e 'teeke', ümb́erduz dorogaiń̆e 'ringtee' (Hpŝ)

d́ougę̯iń̆e 'jalake', vrd. d́ou̯g 'jalg' (DIK), vrd. vdj
jaʌka, sm jalka

dubinę̯iń̆e 'ilustustega kepp'

d́ülingę̯iń̆e 'sinikas' (Hpŝ)

edeneiń̆e 'väike tigu', u̯i̯ub mād ̯möd edeneiń̆e 'ronib
maad mööda väike tigu', vrd. ed́inõ 'tigu', vrd.
sm etana (LVHA)

ehtaiń̆e 'õhtu-jumalateenistus'

garb́luiń̆e 'jõhvikas'

golubaine (VVV) 'tuvi'

gor̄ań̆e 'mureke', vrd. gor̄a 'mure' (LVHA)

gul̄ī́ń̆e 'tuvike' (LVHA)

hab̄ań̆e 'haavake' (LVHA),~habaiń̆e (VVV) 'väike haab',
~habę̯iń̆e, vrd. hab 'haab' (LVHA)

habukaiń̆e 'väike kull', vrd. sm habuk 'kull'

haŋgōńe 'hanguke' (LVHA), ~ haŋgoińe, ńetse haŋgoińe tehtud koivuŝpei 'see hanguke on tehtud kasest', vrd. haŋg 'hang:hangu'

harageińe 'harakake', pūhu iŝtuihez ei harageiẑid 'puule istus palju harakaid', vrd. harag 'harakas'

hardjōńe 'ôlake' (NVM, 15), vrd. hardiod 'ôlad', vrd. sm hartiat (LVHA)

hatŝūńe 'veeroosike' (LVHA)

haukūńe '(leiva) suutäieke', vrd. haukta 'hammustada' (LVHA)

hebońe 'hobune' (DIK), ~ hebōńe (LVHA), vrd. hebo

hebotŝeińe 'muulukas', hebotŝeińe om pohoẑe mańázikei-ẑele 'muulukas sarnaneb maasikaga' (DIK)

hihnāńe 'maariba soode vahel' (LVHA)

hīńäińe 'hein', míńä tegin hīńäiẑen 'ma tegin heina', vrd. heiń 'hein'

hīńeińe 'muruke', ugorodaz kazvab hīńeińe 'aias kasvab muruke'

hougīńe 'haug', vrd. haug ;vrd. vdj hauki ~ autŝi (VKÄH)

händāńe 'hännake' (NVM, 9), vrd. händ 'saba', vrd. sm häntä 'saba'

härgeińe ~ härgāńe 'härjake' (DIK), vrd. härg' härg' (LVHA)

hübiäińe 'öökull', hübiäińe lähtab tolko ȫл 'öökull

lahkub ainult öösel'; vrd. hübö 'öökull' (LVHA)

iknęiń́e 'aknake', mid́e ṕeŕt́iŝ oma peńed iknęiẑed 'meie toal on väikesed aknakesed' (DIK), vrd. ikun 'aken' (LVHA), vrd. sm ikkuna 'aken'

(metsä)iẑandęiń́e '(metsa)haldjas', metsâiẑandęiń́e sohranib metsan 'metsahaldjas kaitseb metsa', vrd. iẑand 'isand' (LVHA)

iüv́äiń́e 'ivake', karav́uḷi kaigut́e iüv́äiŝt́ 'hoia iga ivakest'; ~ iüvā̈ń́e 'ivake ' (LVHA)

i̯ä-lindūń́e 'västrik' (LVHA)

jäńiŝaiń́e 'jäneseke' (NVM, 41), vrd. jäńiẑ 'jänes' (LVHA)

kabuiń́e 'kimbuke', kabuiẑen andęin heińäd 'andsin kimbukese heinu'

kabūń́e 'muruke' (LVHA)

gadęiń́e 'madu'

kagrāń́e 'kaerake', ~ kagraiń́e, vrd. kagr 'kaer', vrd. vdj kagra 'kaer'

kaimɾęiń́e 'lapse kaenal'; vrd. kaimō : kaimɾon 'kaenal' (LVHA), vrd. sm kainalo

kaɾakeitmiń́e 'kalasupp'(Hpŝ), vrd. keitta 'keeta'(LVHA)

kaɾuiń́e 'kepp, kaigas', ḿiń́ein kädez kaɾuiń́e 'minu käes on kepp'; ~ kalūń́e 'kepp' (LVHA)

kanaińɛ 'kanake' (Hpŝ), vrd. kana 'kana', vrd. vdj kana

kandęińe 'kännuke' ḿińä kukiŝtuin kandęiẑehe 'ma komistasin kännule'; vrd. kand :on 'känd'(LVHA), vrd. sm kanto 'känd'

kapĺīńe 'tilgake';~ kaplūńe (LVHA)

kartęińe 'puukünake' , vrd. kart 'puuküna'

kāręińe 'puuküna kandmiseks sisselôigatud uure'; vrd. kar 'auk' (LVHA)

kazvōńe '(puu)taim', vrd. kazda : kazvab (LVHA)'kasvada'

katŝeińɛ 'väike sôrm' (Hpŝ)

kaẑęińe 'kassike, kassipoeg' (DIK)

katatŝuińe 'puust näpits viisutegemise juures'

kegōńe 'nimi' (LVHA)

ḱeллęińe 'kelluke', ḋerenas zvonib ḱeллęińe 'külas heliseb kelluke'; ~ keлōńe 'kellakene', vrd. keлę 'kell' (LVHA)

ḱeraińe 'kerake'(DIK) keŕäińe; vrd. kera 'kera'

kezraińe 'säärevarreke, kederluuke'; ~kezrāńe 'kettake värtna otsas' (LVHA), kezręińe 'kettake, rattake', vrd. kezr 'ketas, kehr, ratas', ḋougan kezręińe 'kederluu', pouveŋ kezręińe 'pôlvekeder' (VKÄ, 248)

kezrumāńe 'pooleldi|kedratud värten' (LVHA)

kibinuińe 'säde', ĺämmeiŝpęi ĺeńḋi kibinuińe 'lôkkest lendas välja säde', vrd. sm kipinä 'säde'

kiŕjäińe 'kirjake', poʌuťŝin kiŕjäiẑen 'sain kirjakese'; ~kiri̯āńe (LVHA), vrd. kiŕj 'kiri' (LVHA)

kivińe~ kivuť 'kivike' (DIK), vrd. kivi 'kivi'

kivio̯i̯āńe 'kohanimi' (LVHA)

koftanęińe 'kampsun'

koirę̯ińe 'koerake' (DIK), vrd. koir 'koer'

koiv́uińe 'kaseke', ḿetsas ei koiv́uiẑid 'metsas on palju kasekesi'

kokoraińe 'kôverdunud otsaga kepp' (DIK)

komaińe (VVV) 'naisvader; keelepeksja', vrd. kom:koman (LVHA)'vader'

kordę̯ińe 'väike saan, kelk' (DIK)

korobaińe (VVV) 'karbike', ~korobę̯ińe, ḱän toi korobę̯iẑen peŕťhe 'ta tôi karbikese tuppa'

korę̯ndōńe 'toobripuuke', vrd. korę̯nd 'veekandepuu, kôrend' (LVHA), vrd. sm korento

korvę̯ińe 'kôrvake' (DIK), vrd. korv 'kôrv'

koẑlīńe 'koonlake, koonlalaud'; vrd. koẑaĺ 'koonlalaud' (LVHA)

kotŝkuińe 'tükike'; vrd.kotŝk 'nurk' (LVHA)

ĺīb-krōmaińe 'leivatükike'

kŕukęiń́e 'konksuke', minä oś́tin äjan kŕukęiẑid 'ma ostsin palju konksukesi'

kruŝkęiń́e 'kruusike', minä jüin kruŝkęiẑespęi maidon 'ma jõin kruusikesest piima'

käbetkubūń́e 'punase rinnaga lind'

kudmaiń́e 'kuu, kuuke' (DIK); ~kudmęiń́e; ~kudmāń́e 'kuuvalge, kuu', vrd. kudai 'kuu' (LVHA), vrd. sm kuutamo 'kuu'

kudomiń́e 'kangas'; vrd. kudoda 'kududa' (LVHA)

kuįōń́e 'külatânav', vrd. kuįo 'aedade vaheline tänav' (LVHA); ~kujoiń́e 'teerada kahe tara vahel', vrd. vdj kuja 'tänav' (VKÄH), sm kuja

kukeinkaraŋgęiń́e 'kibuvitsamari', vitaminat ťehtaiẑe kukęinkaraŋgęiẑiṡ 'vitamiine tehakse kibuvitsamarjadest' (DIK)

kukīń́e 'kukeke', vrd. kuk 'kukk' (LVHA), vrd. vdj kukkę (VKÄH)

ɾaps-kuɾuiń́e 'laps-vaeseke', v́äriẑeb ɾaps-kuɾuiń́e 'nutab laps-vaeseke'

kuẑiń́e 'kutsikas' (Hpŝ), ~kuẑīne (DIK), vrd. kuẑu 'kutsikas' (LVHA)

kuźįāń́e 'kollane sipelgas' (LVHA), ~kuźiäiń́e, vrd. sm kusiainen 'sipelgas'

kūźeińe 'kuuseke', vrd. kuź 'kuusk'; ∼kuźeińe (DIK)

käbūńe 'käbike', vrd. käbu 'käbi'(LVHA), käbüińe

(toh)kärpūńe 'tohurullike', vrd. sm käpry, käppyrä

(LVHA)

kärbeińe 'kärbes, parmuke', vrd. kärb 'parm' (DIK)

kätŝuińe 'kokku rullitud asi', ńińä toin pajud kätŝuižen

'ma tôin pajust kokku rullitud asja', vrd.

kätŝertä 'kokku rullida'

kölmūńe 'muhk' (LVHA)

külläińe 'toidetud, küllane'

labidoiñe (VVV) 'labidake vikati teritamiseks'

(litūk)ʌabideińe 'luisk', litūkan hostias

ʌabideižeʌ 'vikatit teritatakse luisuga',

vrd. ʌabid 'labidas', vrd. vdj lapia <*lapita

(VKÄH), sm lapio

ʌahneińe 'latikas', vrd. ʌahn 'latikas', vrd. vdj

ʌahna, sm lahna

ʌambheińe 'lambake', ʌambaʌ om boroneińe da ʌambheińe

'lambal on oinake ja uteke' (DIK), vrd. ʌambaz

'lammas'(LVHA), vrd. vdj lammaz 'lammas',

krj lambahańe 'lambake, pajuurb, vahune laine-

hari' (SMS I)

ʌaptahńe 'kõrvaline isik' (LVHA), ∼ʌapteińe, hän tägui

ʌaptɐińe 'ta on siin kõrvaline isik'

ʌapɐińe 'käpake, jalake', ńetśe ʌapɐińe hirden 'see on hiire käpake'

lasicaińe (VVV) 'nirk'

ʌastāńe 'laastuke kalasi võrgu kudumisel', vrd. ʌast 'laast' (LVHA)

ĺehmɐińe 'lehmake', jumalan ĺehmɐińe 'lepatriinu'(DIK), vrd. ĺehm 'lehm', vdj lehmä 'lehm' (VKÄH)

ĺepikistoińe 'väike lepik', ḿeiḑe ńudū om ĺepikistoińe 'meie aasal on väike lepik'; vrd. ĺep 'lepp', ĺepiŝt 'lepik',~ĺepistōńe 'väike lepik' (LVHA)

(toh)leptāńe '(tohu)rullike' (LVHA)

lindeiń$ 'linnuke' (Hpŝ), vrd. lind 'lind' (LVHA)

lipɐińe 'liblikas' (DIK);~lipikɐińe (LVHA)

ʌudɐińe 'luuake', pühkin gomnan ʌudɐiẑū 'pühkisin tuba luuakesega; vrd. ud 'luud'

luluine (VVV) 'vileke', vrd. lulutada 'lällutada'(LVHA)

(toh)luptāńe '(tohu)rullike' (LVHA)

lupäluiń$ 'luuümbris'

läḿeiń$ 'tuluke' (Hpŝ); ~läḿeiń$~läḿböi 'tuli' (NVM, 138); ~läḿōńe 'tuli', vrd. ĺäm 'soe, lämmi' (LVHA), vrd. vdj lämmi 'soe', eeL lämmi

löpshā́ńe 'konn' (LVHA), ~ ĺötsuińe 'konnake' (NVM, 23), ~ĺötŝuińe 'konnake', ojaz ujeʌaze ĺötŝuińe 'ojas ujub konnake'; vrd. löpsähtädä 'pehmesti kukkuda' (LVHA)

ȫ-madoińe 'jaaniussike'; vrd. mado 'madu, uss' (LVHA)

maksāńe 'maksake', vrd. maks 'maks'; ~ maksęińe 'kallim, maksake' (DIK)

maĺāńe 'karikake', vrd. maĺ 'karikas', maged maĺāẑena 'môist. magedat karika täis = uni', vrd. sm makea maljaisenaan (LVHA)

maʌatęińe 'haamer', mińa tagon ĺitukan maʌateiẑeʌ 'ma taon vikatit haamriga'

maŧ́ęińe 'puukauss'

mamŝīńe 'eideke', dorogadmö aŝtub mamŝīńe 'teed mööda astub eideke', vrd. mamŝ 'eit'

manaʌuińe 'manala elanik', ńetśe meś otab manaʌęiẑeʌa 'see mees on sarnane manala elanikuga'; mān-aʌuinen (LVHA)

maŕęińe 'marjake', ʌapsed poimiba äi maŕęiŝid 'lapsed korjasid palju marju'

mastnęińe 'korvike'

mezdeińe 'mesilane' (Hpŝ); ~ mezdeińe ~ mesjaińe (VVV); ~ meziāńe (LVHA); ~ meźijäińe, meźijäiẑed poĺeznjāt 'mesilased on kasulikud'; vrd. meźi

'mesi', vrd. vdj mesi (VKÄH)

ḿets‿soŕzęiń́e 'väike metspart', ḿíńä śain ḿets‿soŕzęiẑen 'ma püüdsin väikese metspardi'; vrd. sorz 'metspart', vrd. sm sorza (LVHA)

metsęíń́e 'väike mets'; vrd. vdj mettsä 'mets' (VKÄH)

minutęiń́e 'silmapilk', tuʌę minutęiẑęks 'tule silmapilguks (siia)'

murzęiń́e 'pruut' (DIK)

muruiń́e 'killuke'; ~ mur̄uńe, vrd. muru 'killuke', vrd. sm muru (LVHA)

mā̄ręiń́e 'môôt'; ~ märā̄ńe, vrd. märita 'môôta' (LVHA)

mätŝuiń́e 'pallike'

nadęiń́e 'nadu' (NVM, 191), vrd. nado 'nadu' (LVHA), vrd.vdj nato'nadu' (VKÄH)

narvā̄ń́e 'künnis' (LVHA)

ń́egʌā̄ń́e 'nôelake' (LVHA); ń́egʌaiń́e, pańin śormhe ń́egʌaiẑen 'sattus sôrme nôelake'; vrd. ń́egʌ 'nôel' (LVHA)

ń́eiẑńɛ ~ nìt̀ŝ́en 'neiuke' (Hpŝ), vrd. vdj neitsüd 'minia' (VKÄH)

nenęiń́e 'ninake', vrd. ń́ena 'nina' (DIK), vrd. vdj nenä, sm nenä

nīẑ́ńe 'lesk'

ńokā́ńe 'nokake', vrd. ńok 'nokkö (LVHA), vrd.vdj nokka (VKÄH)

notaińe 'väike noot'; vrd. not 'noot' (LVHA), vrd. vdj nōtta (VKÄH)

ńägiäńe 'silmatera, katseks pekstud lina', tarbiž ńägiäńe tapta 'tarvis natuke katseks peksta, et näha, kas katkutud lina on juba küllalt õhu kâes seisnud' (LVHA); ńäguińe 'silmatera', ńińä satatin ńäguižen silmäs 'ma torkasin silmatera silmast välja', vrd. ńägōda 'sageli näha' (LVHA)

ńägundɐińe 'kurat, tont'; vrd. ńäguda 'näima, näha' (LVHA)

ńüdüińe 'aas, niit, heinamaa'; vrd. vdj nīttü 'niit', sm niitty 'niit', ee niit

oińɛ 'ojake' (Hpŝ); ~ojɐińe 'oja' (DIK); vrd. oja 'oja' (LVHA)

oinhaińɛ 'oinake' (Hpŝ)

ojaĉigiĉɐińe 'mustsõstar' (DIK)

oksāńe 'oksake', vrd. oks 'oks' (LVHA); ~okɐɐińe 'oksake', ńetśeʌ pūʌ ei okɐɐižid 'sel puul on palju oksi'

orāńe 'orake' (LVHA); ~oraińe ; ~oraiń̀e 'naaskel' (DIK); vrd. ora 'ora'

oraveińe 'orav', ńińä tabazin oraveižen 'ma tabasin orava'

ozrāńe 'odrake' (LVHA); ~ozraińe, t́äńä on ozraińe 'sel aastal on halb (väike)odrake', vrd. ozr 'oder', vrd. sm ohra

padęińe 'pada' (DIK), vrd. pada 'nôu' (LVHA)

paginęińe 'jutuke' (DIK)

paidāńe 'sündimiskelme' (LVHA); paidęińe 'särgike', mina ombĺen peńen paidęiẑen apseĺe 'ma ômblen lapsele särgikest' (DIK), vrd. paid 'särk', vrd. sm paita 'särk'

paikāńe 'pearätikuke' (LVHA); ~paikęińe 'rätikuke' (DIK), vrd. paik 'pearätt' (LVHA)

pakāńe 'pakane' (LVHA); ~pakaińe (VVV)

paʌāńe 'tükike' (LVHA); paʌaińe, jäi pʌateŝpęi paʌaiẑid 'jäi kleidist tükikesi', paʌa 'pala, tükk' (LVHA), vrd. vdj paʌa (VKÄH)

paŋgāńe 'käepidemeke', vrd. paŋg 'pang' (LVHA)

paskatŝuińe 'varblane', vrd. paskatŝ 'varblane'(LVHA); paskatŝīńe , vrd.paskata 'pasandada' (LVHA)

péŕtīńe 'toake, majake ', d́erovnan aǵiaŝ sīẑub péŕt́īńe 'küla servas seisab majake' ;~ṕéŕtińe 'toake' (DIK), vrd.péŕt 'tuba', vrd. sm pirtti

pėẑäińe 'pesake', vrd. peza 'pesa', vrd. sm pesä

petkʌuińe 'nui', Jagi-baba humbreẑ iŝtub,petkʌū

tūkiŝe , kavazɹūdoɹ jäĺgen pühkeb 'Baba-Jagaa künas istub, nuiaga tôukab, luuaga jälje pühib', vrd. peťkeĺ 'nui', krj petel, sm petkel (LVHA)

pidatāńe 'piirunäpits', vrd. piďata 'püsida, pidada' (LVHA); ~ pidätaine (VVV) 'piiruhoidja'

pīgɹeińe 'pöidlake', vrd. pīgoɹ 'pöial' (DIK)

pilvesińe 'vari, pilvitus'; vrd. piĺv 'pilv', vrd. vdj pilvi 'pilv' (VKÄH)

pirmūńe 'pôrmuke' (LVHA)

pistjäine (VVV) 'vilepill',pajupill'

pohjaine (VVV) 'pôhjake', vrd. pohi̯ 'pôhi' (LVHA)

poigẹińe 'pojake' (DIK) ; vrd. poi̯g 'poeg' ; vrd. vdj poika 'poeg' (VKÄH)

poikpoĺńe 'pöikpuu'

priheińɛ 'poisike' (Hpŝ); ~ prihäińe 'väike poiss'; vrd. priha 'poiss' (LVHA);~ prihattŝuńe 'poisike' (LVHA); ~ prihẹińe 'poiss,noormees' (DIK);

purnuińe 'vakake', ďüväd pańimei purnuiŝe 'terad puistasime vakakesse'; vrd. purn 'viljasalv'; vrd. sm purnu

puiźẹińe 'laastudest korvike', puźẹiŝe poimen maŕjuid 'laastudest korvikesse korjan marju', vrd. puzu 'vakk'; puźuińe 'tohust jooginôu'

puťŝuińe-poig 'poisike'; puťŝuińe 'kassike';

putsuine lapsud 'väike lapsuke'

päiväine 'päike, päevake'; vrd. päivõ 'päike' (LVHA);
vrd. vdj päivä ~ päivikko 'päikene' (VKÄH)

pühläine 'pihlakas' (NVM, 36); vrd. pühläm 'pihlakas'
(LVHA)

radjane 'tööpalk', vrd. rad 'töö' (LVHA)

rahnmine (VVV) 'viljalõikus'; vrd. rahnda 'lõigata'
(LVHA)

rebäne 'rebane', vrd. rebõ 'rebane' (LVHA); vrd. vdj
repo 'rebane' (VKÄH)

retüine 'muda, pori' ; vrd. redu 'muda, pori' (LVHA)

regučeine 'koorem, reetäis' (DIK); vrd. regi 'regi'
(LVHA); vrd. vdj retsi 'regi'; sm reki

ridaine (VVV) 'hiirelõks'

rïguine 'auguke', sinei paidas rïguine 'teil on särgis
auguke', vrd. rïg 'auk'

ripseine 'ripsmeke'; vrd. ripsud 'ripsmed'; vrd. vdj
ripsi 'ripse' (VKÄH)

rudäne 'suur vana kuivanud okaspuu', vrd. rud 'okaspuu'
(LVHA)

rusktaine (VVV) 'leetrid', vrd. rusked 'punane'

ruzuine 'narts'; vrd. ruzu 'räbal' (LVHA)

sadacaine (VVV) 'sadajalgne'; vrd. sada 'sada' (LVHA)

saɹagęińe 'viidikas, vel̄ toi ḿińe saɹagęiẑen 'vend tôi mulle viidika'; vrd. sm salakka

sehɹęińe 'nôges' (DIK)

sibi̯āńe 'kôditôbi', vrd. sibitada 'kôditada' (LVHA)

sigąińe 'pôrsas' (Hpŝ);~śigęińe, mińa oś́tin śigęiẑen 'ma ostsin pôrsa'; vrd. siga 'siga' (LVHA), vrd. vdj sika (VKÄH)

sijęińe 'kohake' (DIK); vrd. si̯i̯a 'koht' (LVHA); vrd. sm sija

silmęińe 'silmake' (DIK); vrd.silm 'silm'; vrd. vdj silmä 'silm' (VKÄH)

sirguińe 'kôrvarôngas', śinai tšomad sirguiẑed 'sul on kenad kôrvarôngad'

skandęińe 'pingike' (Hpŝ)

skokjaine (VVV) 'rohutirts'

skvorcaine (VVV) 'küldnokk, musträstas'

sobęińe 'riideke' , minun bab mińe kutoi sobęiẑen 'minu vanaema mulle kudus riidekese'; vrd. soba 'riie' (LVHA)

sorzaińe 'part' (NVM, 133); ~śorzęińe 'väike part ', koir tabazi śorzęiẑen 'koer tabas väikese pardi'; vrd. sorz 'metspart' (LVHA), vrd. sm sorsa; vrd. vdj sorzaz (VKÄH)

stoɹęińe 'väike laud', ńetsë piĉu stoɹęińe 'see on

väike laud '

stuɾęiń̂e 'istepakuke', miń̂ä iŝtun stuɾęiẑū 'ma istun istepakul '

śudęiń̂e 'sild'

sugęiń̂e 'suleke' (DIK)

supaɾęiń̂e 'suutäis' (DIK)

śäŕgīń̂e 'särg'; vrd.vdj särtŝi 'särg' (VKÄH)

särästuŝęiń̂e ~ särähthęiń̂e 'piiruke', v́ouktoɾ paɾab särästuŝęiń̂e 'heledalt pôleb piiruke'; vrd. särähaug 'lômmupakk' (LVHA)

söndęiń̂e 'toit' , pɾitū kihub söndęiń̂e 'pliidil keeb toit'; vrd. sönd 'söömine' (LVHA)

süriąā́ń̂e 'kangaspoom ' (LVHA)

tagrāń̂e 'kala pehme seljaliha' , vrd. tagr 'selg'(LVHA)

tahoiń̂e 'koht', vrd. taho 'koht'

tahtaz padęiń̂e 'taignanôuke', tŝogaz siẑub tahtaz padęiń̂e 'nurgas seisab taignanôuke'; vrd. pada 'nôu' (LVHA)

taignāń̂e 'väike taignanôu' (LVHA), vrd. vdj taitŝina 'taigen' , sm taikina

tazęiń̂e 'lagendik'; vrd. taza 'tasa(ne)' (LVHA)

tedrīń̂e 'teder' (NVM, 144); vrd. t́edr 'teder'; vrd. sm teirinen, vdj tedre (VKÄH)

tihaińe (VVV) 'kihulane'; ~tiheińe 'sääsk'; vrd. tihed 'tihe', tihud 'sääseke'; vrd. vdj tihed 'sääsk' (VKÄH)

tipuine (VVV) 'täpike, tilgake'

toiāńe 'toomispalk', vrd. toda 'tuua' (LVHA)

tomāńe 'külakost', vrd. toda 'tuua' (LVHA); ~tomaińe, ḿińe véi oigenze tomaiŝtŝ 'mulle vend saatis külakosti'

toropeińe 'teerajake', ḿińä aŝtuin eiń̄ad tehmaha toropaistmö 'ma astusin heina tegema teerajakest mööda'; ~tropaińe 'rada', ḿetsha ḿäb tropaińe 'metsa läheb rada' (Hpŝ); vrd. trop 'teerada' (LVHA)

tsŕitsaińe 'väike keisriproua'; vrd. tsaŕ 'tsaar'

ciz̄ikaine (VVV) 'mustsôstar';~ĉiĉikeińe 'mustsôstar' (DIK); vrd. tŝitŝik 'sôstramari' (LVHA)

tsvetaińe 'lilleke'

tŝeiāńe 'tihane'; vrd. sm tiainen

tŝudmeiń̄e 'tuulamismasin'

tŝudōńe 'ime'; ~tŝudeińe 'saladus', minä saron tŝudeiĉen 'ma ütlen saladuse'

tŝuguińe 'põrsas', vrd. tŝugu 'siga'; vrd. eeL tsiga

tuhuińe 'tolmuke', tuĺĺeińe veb tuhuiĉen 'tuul viib tolmukest'; vrd. tuhu 'tolm' (LVHA)

tukẹine 'juukseke'

tukuińe 'kimbuke', anda minẹi tukuińe ṿiɹɹad 'anna mulle kimbuke villu'; ~tukūńe 'hunnikuke', vrd. tuk 'tuustike' (LVHA); vrd. sm töyhkö 'tukk', vdj tukka 'kimp, pundar' (VKÄH)

tutūńe 'vôrgukäbike', vrd. tut 'võgukäbi' (LVHA)

tütrīńe 'tütreke' (NVM, 4); vrd. tütär 'tütar'; vrd. vdj tütär (VKÄH)

ukoińe 'vanake', ukoŝtŝ aɹa abiḋe 'vanakest ära solva'; ~ukōńe 'vanake' (LVHA); ~ukẹińe 'taadike' (DIK); vrd. uk 'vanamees' (LVHA)

urbẹińe 'kaseurvake', ṫäna v̇ou koivuŝ äi urbẹiẑid 'sel aastal on kasel palju urbi'; ~urbūńe (LVHA); vrd. urpu 'kaseurb', vdj urpa 'urb' (VKÄH)

vagoińe 'väike vagu', ḿińä ajin ṕeńen vagoiẑen 'ma ajasin väikese vao'; vrd. vago 'vagu' (LVHA); vrd. sm vako 'vagu', vdj vako (VKÄH)

vaɹataiāńe 'ristimispalk', vrd. vaɹatada 'kasta' (LVHA)

varzāńe 'varsake', ~varzaińe (Hpŝ); ~varẑẹińe 'varss' (DIK); ~varźẹińe 'varsake'; vrd. varz 'varss' (LVHA); vrd. sm varsa

vaźẹińe 'vasikake', vaźẹiẑen oigeṭi metshä 'vasikas aeti metsa'; vrd. vaza 'vasikas' (LVHA); vrd. sm vasikka, vdj vazikka (VKÄH)

v́at́ŝuiń̂e 'tünnike'

veńaĺńe 'venelane', vrd. veńa 'vene keel, Vene' (LVHA)

(tuĺĺaŝ)vihrẹiń̂e 'tuulispask'; vrd. ? viher 'roheline' (LVHA)

vitsẹiń̂e 'vitsake'; vrd. vits 'vits' (LVHA); vrd. vdj vittsa 'vits' (VKÄH)

vodnaine (VVV) 'lambatall'; ~v́odnẹiń̂e 'talleke', ń̂etse v́odnẹiń̂e tari bēreguitta 'seda tallekest on vaja hoida'; vrd. vodn 'lambatall' (LVHA); vrd.sm vuona 'voonake', vdj vẹdna (VKÄH), ee voonake

vouktaine (VVV) 'munavalge, silmavalge'; ~vouktẹiń̂e 'valgeke' (DIK)

vöügeiń̂e 'väike võlg', minẹi om hänuɾe vöügeiń̂e 'mul on talle väike vôlg'; vöügā́ń̂e 'vôlake', vrd. vöug 'vôlg' (LVHA); vrd. sm velka, vdj veɾka (VKÄH)

äniẑeń̂e 'Äänisjärv' (DIK)

öpöläŋguiń̂e 'nahkhiir'

Adjektiivsed -(i)ńe abil tuletatud sõnad :

amūńe 'vana, ammune', vrd. amu 'ammu' (LVHA), vrd. sm ammoin 'ammu'

avoljaine (VVV) 'avatud, lahti'; vrd. avō 'lahti' (LVHA); vrd. sm avoin 'lahti', vdj avęG 'lahti, avatud' (VKÄH)

bahatembāńe 'natuke rikkam' (LVHA)

edomāńe 'muistne' (LVHA)

eglīńe 'eilne', vrd. egle 'eile' (LVHA)

ehtaĺńe 'õhtune' (LVHA)

endegläińe 'üleeilne'

(priha)henōńe '(poiss)nõrgake', vrd. heno 'võimetu, nõder' (LVHA); vrd. sm hieno 'peenike'

hilläine (VVV) 'vaikseke, aeglane'

hobedāńe 'pehmeke', vrd. hobed 'pehme' (DIK)

hüvätsūńe 'heakene', vrd. hüvä 'hea' (LVHA)

ilozine (VVV) 'naljakas; naeruhimuline'; vrd. iro 'naer' (LVHA)

jalgmäine (VVV) 'viimane'

kaidęińe 'kitsas', kaidęińe jubk 'kitsas seelik'; vrd. sm kaita 'kitsas'

kaŋgasīńe (paid) 'kodukootud (särk)'; vrd. kaŋgaz 'kangas' (LVHA); vrd. vdj kaŋgaz (VKÄH)

kazvoljaine (VVV) 'pikakasvuline, tüse'; vrd, kazvolī kazvolīakaz 'hea kasvuga' (LVHA)

kebneińe 'kerge'; ~kedmāńe , vrd. kedm 'kerge' (LVHA)

kogodīńe 'üldine'; ~kogolīāńe 'ühine, kollektiivne' (LVHA)

koivūńe 'kaskne' (LVHA)

kokonaine (VVV) 'kogu, terve, täielik'

lähembaine (VVV), vrd. läheks 'ligi', lähemba 'lähemale' (LVHA)

lühüdäińe 'lühike' (NVM, 23), vrd. lühüd 'lühike' (LVHA)

madaneińe 'madal', vrd. madā : madanad 'madal'(LVHA)

muiktāńe 'natuke hapu', vrd. müiged 'hapu' (LVHA)

mucuine (VVV) 'väike, väiksevõitu'; vrd. mutšuińe ~mutškūńe 'väikene' (DIK);~mutšūńe~ mutškūńe 'väikene', vrd. mutšu 'väikseke' (LVHA)

niŋgeinɛ 'selline' (Hpš); ~niŋgōńe 'niisugune' (LVHA)

nälgäńe 'näljane', vrd. näl̄g 'nälg' (LVHA); vrd. vdj nältšä 'nälg' (VKÄH)

oiktańe (bok) 'õige (külg)', vrd. oiged 'sirge, õige' (LVHA)

pehmdẹińe 'pehmeke', mińun pẹń koftanẹińe pehmdẹińe 'mu väike kampsun on pehmeke'; vrd. vdj pehmiä 'pehme' (VKÄH)

pẹńikaińe 'väike'; vrd. piń 'väike' (LVHA)

pimedāńe 'pimedake', vrd. pimed 'pime' (LVHA);

pimedẹińe 'pimedake', ńetse ō oli pimedẹińe 'see öö oli pimedake'; vrd. vdj pimiä (<*pimetän) 'pime' (VKÄH); sm pimeä

pitŝuińe 'väikseke'

śelktäińe (sä) 'selge (ilm)'; vrd. selktemb 'selge' (LVHA)

soubaljaine (VVV) 'suletud, kinnine'

toiŝūtńe 'teistsugune' (LVHA)

tändōńe 'tühine', vrd. tändō 'muidu' (LVHA)

vanhẹińe 'vanakene', mińä jo vanhẹińe 'mina olen juba vanakene'; vrd. vanh 'vana'; vrd. vdj vana, sm vanha

vaśkmāńe 'tundmatu, uus' (LVHA)

vaskmaine (VVV) 'imelik'

Peale substantiivide ja adjektiivide tuletab sufiks ka mõningaid adverbe ja arvsõnu ning isegi pronoomeneid :

enembāńe 'natuke enam' (LVHA)

ezitsūńe 'esimene', vrd. eźi : eden 'esi' (LVHA)

ezmāńe 'esimene' (LVHA); ~ezīńe 'esimene'

kaikuine (VVV) 'igaüks'; vrd. kaik 'kõik' (LVHA);

~kaikutńe 'igaüks' (LVHA)

koímiāńe 'umbes kolm', vrd. koume (<*kolmet) 'kolm' (LVHA);

vrd. vdj kem 'kolm' (VKÄH)

neliāńe 'nelja võrra', vrd. neí 'neli' (LVHA); vrd. vdj nellä (VKÄH), sm neljä, ee neli

punińe 'väga vähe'

tetpāńe 'teatavasti' (LVHA)

toińe 'teine' (LVHA)

täus täudūńe 'tungil täis'; vrd. täuź 'täis' (LVHA); vrd. vdj täünä ( täünnä), sm täysi

vozjaine (VVV) 'aastavanune, aastane'; vrd. voź 'aasta' (LVHA); vrd. vdj võsi : vuvvē 'aasta' (VKÄH)

väheiné 'vähe, veidi' (DIK); ~vähäńe 'väheke' (LVHA)

vrd. vähä 'vähe' (LVHA)

Vepsa keeles on *i̯ńen- ~ *i̯nen-lõpuliste noomenite singulari nominatiiv ńe- ~ ńɛ-kujuline, olgu sõna algselt ees- või tagavokaalne.

Sufiksi -(i)ńe vokaalaines esineb vps keeles mitmel eri kujul :

1. Diftongina — -ai-, -ui-, -ei-, -ei-, -oi-, -äi- (näit. akeińe 'naiseke, eideke', vanheińe 'vanakene'; ikneińe 'aknake', kebneińe 'kerge'; kätsuińe 'kokku rullitud asi', pitsuińe 'väike'; labidoine 'labidake vikati teritamiseks', vagoińe 'väike vagu'; hīńäińe 'hein', päiväińe 'päike, päevake').
2. i > ∅ — (näit. akaĺńe (iaug) 'naiseline; naisterahva (jalg), kaikutńe 'igaüks', poikpoĺńe 'põikpuu').
3. Diftong on asendunud lühikese või pika vokaaliga (näit. hebońe 'hobune', kivińe 'kivike'; kabūńe 'muruke', oksāńe 'oksake', rebāńe 'rebane'.

Sufiks on vepsa keeles kõige produktiivsem deminutiivide moodustaja. Teoreetiliselt on -(i)ńe abil võimalik tuletada deminutiive enamikust sõnadest.

Sufiksi -(i)ńe abil tuletatud sõnadest suur osa väljendab

ilmset meelitust (näit. boŝakęińe 'oinake', hatŝūńe 'veeroosike', kandęińé 'kännuke', kukīńe 'kukeke', luluine 'vileke', nenęińe 'ninake', oksāńe 'oksake', purnuińe rīguińe 'auguke', sijęińe 'kohake', sugęińe 'suleke', urbęińe 'kaseurvake') vôi vähendust (näit. çipuine 'kanapoeg', edenęińe 'väike tigu', habukaińe 'väike kull', katŝęińe 'väike sôrm', stoɹęińe 'väike laud' taignāńe 'väike taignanôu') , kandes seejuures tugevat emotsionaalset värvingut.

Paljud sônad on aja jooksul kaotanud oma deminutiivse sisu ja väljendavad tänapäeval loomade ja lindude (näit. buśīńe 'talleke', guĺūńe 'tuvike', hebońe 'hobune', kaẑęińe 'kassike, kassipoeg', kuẑińe 'kutsikas', sorzaińe 'part'), putukate (näit. bapsęińe 'herilane', kuźįāńe 'kollane sipelgas', kärbęińe 'kärbes, parmuke', lipęińe 'liblikas', meźdęińe 'mesilane', tihaińe 'kihulane') ja taimede nimetusi (näit. ĉiĉikęińe 'mustsôstar', gaŕbĺuińe 'jôhvikas', kagrāńe 'kaerake', koiv́uińe 'kaseke', maŕęińe 'marjake', ozrāńe 'odrake'); mütoloogilisi (näit. bukatŝęińe 'rehehaldjas', (metsä)iẑandęińe '(metsa)haldjas', manaɹuińe 'manala elanik', nägundęińe 'kurat, tont') ja erialaseid môisteid (näit. aɹuińe 'alasi', ehtaińe 'ôhtu-jumalateenistus', katatŝuińe 'puust näpits viisutegemise juures',

kezrumāńe 'pooleldi kedratud värten', koẑlińe 'koonlake, koonlalaud', ʌastāńe 'laastuke kalasi vôrgu kudumisel', pidatāńe 'piirunäpits').

Vepsa keele produktiivseim sufiks -(i)ńe tuletab uusi sônu igast môistekategooriast. Paljud tuletatud sônad on kaotanud oma sisulise deminutiivsuse; ainult deminutiivsufiksi abil saab veel määrata nende kuulumist deminutiivide hulka. Sufiks tuletab deminutiive ka tänapäeval.

## -ud ~ -ut ~ -ut < *-ut ~ *-üt

Sufiksi *-ut ~ *-üt deminutiivsus ulatub juba lms aluskeelde.

L.Hakulineni arvates võib sufiksi t-aines olla sama mis *ð sufiksis -ea < *-eðä < *-eða (vrd. sm paralleelvormid ehyt ~ eheä 'terviklik, terve', kevyt ~ kepeä 'kerge, pehme', pehmyt ~ pehmeä 'pehme, tüma'). Kui see nii on, on need sufiksid samasugustes suhetes kui teisedki konsonanttüvelised ja nende kõrval kohatavad vastavad vokaaltüvelised sufiksid (-n < *-m ~ -ma, -n ~ -na, -r ~ -ra, -l ~ -la)[66].

u-, ü-ainest peab D. Bubrich tavaliseks, iseseisva tähenduse kaotanud paljude sufiksite esikomponendiks[67].

Et selliseid t-lõpulisi nominatiive tuleb esile vaid mõningatel juhtudel, on võimalik, et need on tekkinud partitiivi vormide põhjal, mille sarnased need vormid täiesti täpselt on[68].

Peab aga arvestama sedagi, et -t ~ -tt on ka üks vanu deminutiivsufikseid.

---

66 L. H a k u l i n e n , SKRK , lk. 131.
67 Б у б р и х, Д.В. , ИМФЯ , lk. 96-97.
68 E. N. S e t ä l ä, YSÄH , lk. 221.

L. Kettunen ei pea E.N. Setälä väidet kuigi usaldatavaks. Usutavamaks peab ta, et -t on sündinud lausefoneetiliselt lôpu -d ja -t vaheldumisest helitu konsonandi ees ja siis sealt üldistunud [69].

L. Kettunen avaldab arvamust ainult -d ja -t vaheldumisest, puudutamata aga -t̄ ja -ṭ, mida ka laialt esineb (näit. vps ḱättuṭ : -den 'kätki', pūhut̄ 'puuke', v́öhut̄ 'väike vöö') [70].

E.A. Tunkelo pooldab aga siiski rohkem E.N. Setälä teooriat, sest see asjaolu, et nominatiiv on objekti kääne nii nagu partitiivgi, on vôinud pôhjustada nende vormide sarnastumist.[71]

Vôimatu pole ka, et sufiks -t ~ -tt on liitunud u-sufiksiga, moodustades seega uue liitsufiksi.

---

69 L. K e t t u n e n , LVHA I , lk.46.

70 E.A. T u n k e l o, VKÄ , lk.125.

71 S e a l s a m a s , lk.125.

Järgnevalt esitatakse ud-, ut-, ụt-liitelised substantiivid vepsa keeles :

ahnud 'ahven'

bemblud 'loogakene', vrd. sm vempele 'look', ee vemmal

dogut 'jõeke' , vrd. dogi 'jõgi', vihman aigan peńed douguded tegeže sūreks 'vihma ajal väikesed jõekesed muutuvad suurteks' (DIK); vrd. vdj joki ~ jętsi 'jõgi', sm joki, ee jõgi

dänisut 'jäneseke' (NVM, 186), vrd. jäńiž 'jänes' (LVHA); vrd. vdj jänez

habhāžud 'haavake', vrd. hab 'haab'(LVHA);~habāńe ~habhāžud 'väike haab' (DIK)

hakud 'Kortlahti külalaste sõimunimi' (LVHA)

hamut 'rangid' (LVHA)

haŋgud 'hanguke' (LVHA)

hebōžud 'hobuseke', hobo 'hobune' (LVHA)

heŋgud 'hingeke', vrd. heŋg 'hing', minun heŋgud leńdi 'mu hingeke lendas (minema)'; vrd. vdj heŋki 'hing' (VKÄH), sm henki; ~ heŋgut 'südameke, hingeke' (DIK)

(hebon)hībusud 'jôhvike'

hīĺud 'söeke', otta pätšispei hīĺud 'vôta ahjust söeke'

hīrut 'hiireke' (NVM, 21); vrd. hiŕ 'hiir'; vrd. sm hiiri

hōʌud 'hooleke'; vrd. hoĺ 'hool' (LVHA); vrd. sm huoli

hougeʌmassud 'praoke', jaha andaškańz hougeʌmassuded 'jäässe ilmusid praokesed'

hūĺut 'huuleke' (Hpŝ); ~ hūʌut 'huuleke', ʌapsut sadaŕ huʌuden 'lapsuke lôi huulekese katki' (DIK); vrd. huĺ 'huul' (LVHA); vrd. vdj ūli 'huul' (VKÄH), sm huuli

ńöuńńut ńöuńut 'udusuleke' (Hpŝ)

igōhud 'pikk eake' (LVHA)

iJogud 'jôeke'; vrd. iogi 'jôgi' (LVHA); vrd. vdj joki ~ jeţši 'jôgi', sm joki

iouhud 'jôhvike' (LVHA)

jäĺgud 'jäljeke'; vrd. iäĺg 'jälg' (LVHA); vrd. vdj jäļtši 'jälg' (VKÄH)

kadotišud 'kaotus' (LVHA)

karthud ~ kerthud 'kilekord piima peal ', houdutin maidon, teğehe tšoma kerthud 'keetsin piima, tegi kena kilekorra'

kedud 'nahake' (LVHA)

kegaĺhud 'söeke' (LVHA)

keĺud 'keeleke', śinei ťeru keĺud 'sul on terav keeleke'

ḱirvud 'väike kirves', vrd. kirvez 'kirves',

kiĺťŝud 'maidel, rünt, hüriläne( ilma luuta kala ),

kiĺťŝud eĺättaŝ kiviḱen aɹ̄ jogez 'hürilane elab kivide all jôes'

kivud 'väike kivi'; ~ḱivut 'kivike', vrd. kivi 'kivi' (DIK)

koivud~koivhāẑud 'kaseke', vrd. koiv 'kask' (DIK)

kōrud 'leivakooruke', kuìvad kōrudad antta śigaɹę 'kuivad leivakoorukesed antakse seale'; vrd. koŕ 'koor'(LVHA); vrd. vdj kōri 'koor' (VKÄH)

kukoihud 'kukeke';~kukęihut 'kukeke', kanaɹ oma poigęiẑed, keskes kanęiẑed om voukted kukęihuẑed 'kanal on pojad, kanakeste seas on ka valged kukekesed' (DIK); vrd. kuk 'kukk' (LVHA), vrd. vdj kukkę 'kukk' (VKÄH)

~~kunut 'piits', iŝkta kunutō hebod 'lüüa piitsaga hobust'~~

kuŕgud 'kureke'; vrd. kuŕg 'kurg' (LVHA); vrd. vdj kuɹtŝi 'kurg' (VKÄH)

kuzhud 'väike kuusk'; vrd. kuź 'kuusk' (LVHA); vrd. vdj kūsi 'kuusk' (VKÄH)

kädud 'käeke', ʌapsū pičud käduded 'lapsel on väikesed käekesed'; ~kädut 'käeke'(DIK); vrd. käźi 'käsi' (LVHA)

käthud 'kätki', mīu rippub käthud 'meil ripub kätki'; ~kättut 'kätki' (DIK);~kätkud 'kätkike' (LVHA); vrd. kätk 'kätki' (LVHA); ~ kättud (VVV) 'häll, kätki'; vrd. vdj kätküd~ tšäṭšüd 'kätkid', sm kätkyt

kündušud 'künnis', adiu proidi kündusas 'külaline astus üle läve'

küńdud 'küüneke'; ~kündut'küüneke' (DIK); vrd. künź 'küüs' (LVHA)

kütküd 'kütke', koza sidoṭud eidha 'kits on seotud varbtara külge'; ~kyttud (VVV) 'kütke';~küttuṭ 'kütke' (DIK)

ʌagud 'lagi', ʌagud on kraśtud 'lagi on värvitud'

(pä)ʌagud '(pea)laeke',mińä iskiń pä ʌagud 'ma lõin pealaekese ära'

ʌapśut 'lapsuke', vrd. lapś 'laps' (DIK); vrd.vdj ʌahsi 'laps' (VKÄH), sm lapsi

ĺehtušud 'leheke', màs äi ĺehtust 'maas on palju lehekesi'

ʌastkud 'laastuke', ʌastkespęi teHtas maśtńen' laastust tehakse korv'

lepakasthkkāžud 'rohutirts' (LVHA)

leskoihud 'lesk'; vrd. leśk 'lesk' (LVHA)

lipkōhud 'libleke' (LVHA)

lipkoihud 'liblikas' (DIK)

ɲohud 'lõhekala', ńetšeš jogez eläb ei ɲohužiq 'selles jões elab palju lõhesid'; vrd. sm lohi

luhuď 'luuke' (VKÄ, 123); ɲuhud 'luuke', vrd. ɲu 'luu' (LVHA); händikhäd Ī jättud nī ühted ɲuhut 'hundid ei jätnud ühtki luud järele'

ɲumud 'lumeke', panob ɲumudeŋ 'sajab lumekest' (VKÄ, 199); ~ɲumud 'lumehelbeke', vrd. ɲumi 'lumi'; vrd. vdj ɲumi (VKÄH)

lämīhut 'tuluke, tuleke' (VKÄ, 292); ~lämmöihud 'tuli, lõke'; vrd. läm 'soe' (LVHA); vrd. eeL lämmi

läŋgud 'loogake'

lühud 'lühike', ďougū pei lühud 'talvel on päev lühike'

madeihud 'angerjas'; vrd. mado 'madu, uss' (LVHA)

mahuť 'maake' (DIK)

mamoihud 'emake', mińun mamoihud kōli 'minu emake suri'

mägut 'mäeke' (DIK); vrd. mägi 'mägi' (LVHA); vrd. vdj mäŋši 'mägi' (VKÄH)

nagrhud 'naerike', meidän ugordaš kazvab nagrhud 'meie aias kasvab naerike'

niźud 'niiekene (kangastelg)' (LVHA)

oɲudud 'õlleke', miñä tämbei jüin oɲudud' ma täna jõin õllekest'; vrd. oɲud 'õlu' (LVHA)

omuţ 'suur muda' (Hpŝ)

oŋgud 'õngeke, konksuke', priheiźū om ongud 'poisil on õngeke'; vrd. o g 'õng' (LVHA)

paimnut 'karjaseke', vrd. paimen 'karjane' (DIK)

piĺvesud 'vari', iŝtkamoiŝ pilvesudhe 'istugem varju'

piĺvud 'pilveke' (NVM, 134); vrd. piĺv 'pilv' (LVHA); vrd. vdj pilvi (VKÄH)

poŕmoihud 'nirk', ḿeiḑen kaŕznas oma poŕmuid 'meie keldris on nirke'

puhud 'väike puu', ḿīden sādhu kazvab puhud 'meie aias kasvab väike puu'

p̀ähud 'peake, väikese pussi pea' (DIK); ~pähüd 'peake', ɲaṗsū kibiŝtäb p̀ähüḑen 'lapsel valutab peake'

päivoihud 'päikseke', paŝta paremba päivoihud 'paista paremini päikseke'; vrd. päiv 'päike, päev' (LVHA)

päskoihud 'pääsuke; ḿeidän sarail om päskoiḑen pezäiń̀e 'meie kuuril on pääsukese pesake'

p̀ölluzut 'padjake' (DIK)

(kodi)pühüd 'kodupüüke'

ŕéboihud 'rebane', ŕeboihud tabazi lindun 'rebane tabas linnu'; ~ŕebe̯ihud 'rebane', pute̯i kläptŝehe ŕebe̯ihud 'sattus lôksu rebane'

ŕegud 'kelk'; ~regut 'kelk' (DIK); vrd. regi 'regi' (LVHA); vrd. vdj re̯tŝi (VKÄH)

ŕeposud 'räbis'

rõbehud 'ühest kasekoorest torbikuke', poimin mańjuid rõbehude 'korjasin marju torbikukesse'; ~robhud 'toht-torbikuke' (LVHA)

ruǵiHud 'halb, väike rukis'; vrd. rugiž 'rukis' (LVHA)

ruzud 'närud; räbalad, vanakraam'

sagud (VVV) 'kohupiim'

samkud 'konnake' (LVHA)

sarut 'väike saar, saareke' (DIK)

sarvud 'lapse lutt', härgeižen sarvudeŝ ~apse̯ne̯ teHtas sarvud 'härja sarvest lapsele tehakse lutt'

segote̯ižud 'seguke'

semnud 'seemneke' (DIK)

sizarud 'õeke', minun sizarud eĺäb lidnaz 'minu õeke elab linnas'

sohud 'sooke', mei~ om ei sohužid 'meil on palju sookesi'; ~sohut 'sooke' (DIK)

sormhut 'sôrmeke' (Hpŝ); ~sormud 'sôrmeke', minun sormud kibed 'minu sôrmeke on haige'

suhut 'suuke' (DIK); vrd. su 'suu' (LVHA)

śähud 'ilmake', nu tänpei śähud 'no on alles ilmake'; vrd. śä 'ilm'(LVHA); vrd. vdj sä 'ilm', sm sää

taimneihud 'taimeke', iŝtutin taimneihuden 'istutasin taimekese'

(pehmdad)tamanud 'kopsuke'

tehud 'väike tee , talvetee'; vrd. te 'tee' (LVHA)

tihud 'kihukene , sääsekene' (LVHA); vrd. vdj tiheD 'sääsk' (VKÄH)

torvud '(karjase)pillike', paimen vändab torvudū 'karjus mängib pillikesel'

tŝindeihud 'lendaja-orav ', koir nutab tŝindein 'koer haugub lendaja-oravat'

tŝīrud 'vorst'

tšitŝkohud 'õeke' (LVHA)

torvud (VVV) 'karjasepasun'; ~torvud 'karjasepasun'

tulleihud 'tuluke' (DIK)

tulleihud 'tuuleke', tämpei puhub läm tulleihud ' täna puhub soe tuuleke '

täjud 'täike' (LVHA); ~täihud 'täike'

tütrud 'tütreke' , mińai om armaz tütrud 'mul on armas tütreke'; vrd. tütär 'tütar' (LVHA); vrd. vdj tütär 'tütar' (VKÄH), sm tytär

uksud 'ukseke', śigeⁿ pertiš ei uksud 'tol majal on palju uksi'; ~uksut 'ukseke' (NVM, 143); vrd. uks 'uks' (LVHA)

unud 'uneke' ; vrd. uńi 'uni' (LVHA); vrd. vdj uni 'uni' (VKÄH), sm uni

vaihud 'sônake' (DIK)

vandhud '(tünni)vitsake', vatšuiže üdet vandhuded 'tünnikesel on uued vitsakesed'

vardud 'väike vars ' (VKÄ, 123); ~vardud 'varreke' (LVHA); vrd. varź 'vars' (LVHA); vrd. vdj varsi 'vars', sm varsi

vehud 'vööke' (VKÄ, 123); ~vöhüd 'vööke'; vrd. vö 'vöö' (LVHA)

veikoihud 'vennake' , minun nōremb veikoihud kōli 'minu noorem vend suri'

velĺud 'velleke' (LVHA), vrd. ee veli

veńehut 'veneke', veńehut ujeleze' veneke sôidab' (VKÄ,102) ~venhud 'paat'

verblud 'loogake'

vodut 'aastake', vrd. voz 'aasta' (DIK)

voi̯ŝkud 'rasvarätik' (LVHA)

v́ägüd 'väeke', tänne tuli v́ägüd 'siia tuli väeke';

vrd. vägi̯ 'vägi' (LVHA)

v́äreihud 'väike uks'; ~ väŕōzud 'ukseke'

äńud 'hääleke', guɹub ɹapsen äńud 'on kuulda lapse

häälekest'; vrd. äń 'hääl' (LVHA)

Sufiks tuletab ka üksikuid adjektiive ja adverbe :

ĺühud 'lühike', d́ougū ṕei ĺühud 'talvel on päev lühike'

vilud (VVV) 'jahe, vilu'; vrd. viɹu 'külm' (LVHA)

koi̯okut 'halvavôitu' (LVHA)

Sufiks -ud, -ut -ut on -ńe järel üks produktiivsemaid deminutiivide moodustajaid.

Murdeti on sufiksi t-elemendi kvantiteet erinev : lôunamurdes esineb sufiks kujul -ud (näit. habhāẑud 'haavake', igōhud 'pikk eake', kuŕgud 'kureke', ĺeskoihud 'lesk', unud 'uneke', veĺĺud 'velleke'), kesk- ja pôhjamurdes kujul -ut ~ -ut̀ (näit. d́ogut 'jôeke', ḱädut̀ 'käeke', mahut 'maake', sarut 'väike saar, saareke', sormhut 'sôrmeke', veńehut 'veneke').

E.A. Tunkelo selgitab seda nähtust järgmiselt : *-atta-, *-etta- *-että-, *-utta- *-üttä-lõpuliste singulari partitiivi lõpuvokaali ees olnud geminaat-t esineb pärast lõpukadu tihti pikana, partitiivist on see üle kandunud nominatiivi [72].

Paljudes tuletistes esineb sufiksis lisakomponendina h-element, mis on üldistunud siia h-tüvelistest sõnadest[73] (tüüp kegalhud <*kekälehüt 'söekene', robhud < *ropeg-hut 'tohttorbikuke', rughud <*rukih(e)ut 'rukkike') [74].

Ka L. Hakulineni järgi on h sedasama algupära kui -s- : -h- (tüüp *varpas : *varpahan 'varvas', sm rahvalauludes varpahut 'väike varvas') [75].

hud- ~ hut-liitelistes sõnades on selgesti märgata, et enamikel juhtudel on sufiks liitunud oi-, ei-deminutiividele. See on seletatav sellega, et ajal, kui oi, ei-sufiks kivistus lms keeltes üksiksõnadesse ja seejuures läks kaduma deminutiivtähendus, tuli vajadus rõhutada uuesti deminutiivsust mingi teise, selgemalt deminutiivse tuletuslõpu abil (näit. igõhud 'pikk eake', kukoihud 'kukeke',

---

72 E. A. T u n k e l o, VKÄ , lk. 153.
73 L. K e t t u n e n, LVHAI, lk.84.
74 J. M ä g i s t e, oi-, ei-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928, lk. 204.
75 L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 131.

líipkõhud 'libleke', líipkoihud 'liblikas', päivoihud 'päikseke', ŕeboihud 'rebane')[76].

Sufiks -ud, -ut ~ -ùt moodustab vepsa keeles deminutiivseid substantiive (näit. ahnud 'ahven', käthud 'kätki') ja minimaalsel määral adjektiive (näit. líihud 'lühike', vilud 'jahe, vilu') ning adverbe (näit. koiokut 'halvavõitu').

Toodud sõnade loetelus torkab silma ud-, ut- ~ ùt-sufiksi abil moodustatud deminutiivides säilinud meelitav-hellitav tähendusvarjund. Deminutiivse sisu on säilitanud valdav enamik tuletatud sõnu, mis väljendavad :

1) sugulassuhteid (näit. mamoihud 'emake', sizarud 'õeke', tütrud 'tütreke', ŕeikoihud 'vennake'),

2) loomade, putukate jms. nimetusi (näit. dänišut 'jäneseke', hĭrut 'hiireke', päskoihud 'pääsuke'; ahnud 'ahven', ŕepošud 'rääbis'; tihud 'kihukene, sääsekene', täjud 'täike'),

3) inimese kehaosasid (näit. hũlut 'huuleke', kädud 'käeke', küńdud 'küüneke', pähüd 'peake', sormud 'sõrmeke'),

4) looduse semeid ja -nähtusi (näit. dogut 'jõeke',

---

[76] J. M ä g i s t e, oi-, ei-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928, lk. 203.

koivud 'kaseke', kuzhud 'väike kuusk' , ɹumud 'lumeke', mägut 'mäeke', pilvud 'pilveke', päivoihud 'päikseke'),

5) elamuga ja selle sisustusega seotud mõisteid:käthud ' kätki', põlluzut 'padjake', uksud 'ukseke', väreihud 'väike uks',

6) tööriistade, liiklusvahendite nimetusi (näit. kirvud 'väike kirves', läŋgud 'loogake', regud 'kelk', venehut 'veneke', verblud 'loogake').

Vähesel määral esineb sõnu, milles ei tajuta enam sisulist deminutiivsust (näit. ahnud 'ahven', kündusùd 'künnis', leskoihud 'lesk', omut 'suur muda', tõĭrud 'vorst').

## -tŝ, -ts

tŝ-, ts-tuletistele leidub vasteid kuni samojeedi keelteni (näit. mns āpsi 'väike isa', ung kövecs 'väike kivi', mdE éŕitśa 'elanik, üürnik'

Sufiksi algtähenduseks peetakse deminutiivsust [77].

E.A.Tunkelo arvates esineb t́ŝ ~ tŝ endise tts ~ t̆ts asemel 1. ja 3. silbi i või i̯ järel (näit. vaśkitŝ 'vaskuss'). Lõpuafrikaadi ees esinev -i- teeb -t́ŝ ~ -tŝ esinemise seaduspäraseks.

Kõigepealt toimus ts > -t́ŝ ~ -tŝ arvatavasti eesvokaalsetes sõnades (näit. kämitŝ 'käämide tegemise rull', pezitŝ 'pesemisnõu'). Ainsuse nominatiivi lõpu-a kadumine lähendas ees- ja tagavokaalseid sõnu (näit. pihlatŝ-un ~ pihlitŝ, vrd. pihl- an 'pihlakas'; lipit́ŝ 'tohust joogitops', vrd. vdj lipittsa 'pilk, hauskar'). Vokaalse i esinemine sufiksi ees on oletatavasti vana algupära, sest ta esineb ka lähemates sugulaskeeltes (vrd. sm karitsa 'tall : talle', krj karičča 'tall', vaškičča 'vaskuss', vdj karittsa 'tall', mdE eŕitśa 'elanik', vrd. eŕams 'elama', ee lipits, kammits). Kui veel tähele panna,

---

77 L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 130.

et vepsa keeles võivad a ja i samas tuletatud sõnas afrikaatide ees vaheelduda (näit. kambatš ~ kambitš, pihlatš ~ pihlitš, tomatš ~ tomitš), siis on tõenäoline, et -tš ~ -tš on üldistunud algupärastest eesvokaalsetest või ittsä-lõpulistest sõnadest tagavokaalsetesse (näit. kastitš 'rohutirts', tomitš 'toomingamari') [78].

On veel teinegi põhjus -tš ~ -tš üldistumisel tagavokaalsetesse i-ta sõnadesse, nimelt aunuse-karjala ja lüüdi murrete mõju. Sufiks -ittšu : tšun ~ -tšan on veel "eluvõimeline; mõned kõne all olevasse sufiksirühma kuuluvad sõnad on ühised (näit. kahatšud 'teibad heinakuhjal selle tuule eest hoidmiseks', kahač 'teibad heinakuhjal selle tuule eest hoidmiseks'), ja karjala-lüüdi mõjutustest praeguse vepsa keele afrikaatides on muudki rohkesti märgata"[79].

---

[78] E. A. T u n k e l o, VKÄ , lk. 326-327.

[79] S e a l s a m a s, lk. 328.

tŝ-, ts-liitelised sõnad vepsa keeles :

birbitŝ 'pajuurb, pajuoks' , mäŋgäm birbitsūhe 'läki pajuurbi korjama', vrd. birbitada 'vibutada'(LVHA)

borobitŝ 'varblane' (LVHA)

bultŝ 'paiseke' (LVHA)

davitŝ ~ tavīńe 'väike metspart' (LVHA)

ematŝ 'emane lind' (LVHA); ~ emäc(VVV)' emanę , emaloom'

ezipaltŝ 'vesti rinnaesine' (LVHA)

gaŕitŝ ~ garbō 'kuremari' (LVHA)

gurbitŝ 'korbits, kurp, kurvits'(LVHA); vrd. sm kurvitsa, kurppa 'kurvits, nepp'

hapatŝ 'mädanenud asi', vrd. hapata 'mädaneda, hapneda' (LVHA)

hebotŝ 'vilets hobune', vrd. hebo' mära, hobune' (DIK)

heretŝ 'kollane (varblase taoline) linnuke', ? vrd. herę : gen 'sõnnik' (LVHA)

hämätŝ 'ämblik' (LVHA)

juwhič 'jõhvikas' , vrd. jouh 'jõhv' (DIK)

kahac 'latid heinakuhjal selle tuule eest hoidmiseks'(VVV)

kakač (VVV) 'kaur'

kambic (VVV) 'jalg või alustugi lõnga kerimiseks'

kastitŝ 'rohutirts' (VKÄ, 327); vrd. kastę 'kaste' (LVHA)

koiveritŝ 'mitte aus,edvistaja inimene' (DIK);?vrd. kover 'kôver' (LVHA)

kokovic (VVV) 'külmunud , mitte painduv ese'

koveriĉ 'kôveraks tômbunud asi', vrd. kover 'kôver' (LVHA)

kuhmatŝ 'nudipea' (LVHA)

kuiveritŝ 'kokkukuivanud puu',vrd. kuivata 'kuivada' (LVHA)

kägitŝ 'mingi taime nimi' (LVHA)

kämitŝ 'käämide tegemise rull' (LVHA)

lastovic 'peergudest punutud korvike ree peal'(VVV)

lepaĉ 'lepaseen' , vrd. lep 'lepp' (LVHA); ~ lepäĉ 'lepaseen' (DIK)

munaŕitŝ 'kanamunadest, kartlitest vms. valmistatud toit', vrd. muna 'muna' (LVHA)

munaric 'munapuder, munaroog' (VVV)

möhäĉ 'hiljaksjääja', vrd. möha 'hilja' (LVHA); vrd. sm myöhä

oratŝ 'kult' (Hpŝ)

paskatŝ 'varblane' (LVHA)

pezitŝ 'pesunôu', vrd. pesta 'pesta' (LVHA)

pihlaĉ ~pihlítŝ 'pihlakamari' (VKÄ, 328), vrd. pihl 'pihlakas' (LVHA)

potkaĉ 'jalgadega raiuv hobune', vrd. sm potkia 'jalaga lüüa' (VKÄ, 328)

prihaĉ 'poisike, nooruk' (DIK)

puskiĉ (VVV) 'puskleja'; vrd. puskta 'puskida, läbi torgata, tappa' (LVHA)

pühlätŝ 'pihlakamari' , vrd. pühlämm 'pihlakas'(LVHA)

sangeric (VVV) 'paks mees, jõmm', vrd. sanged 'jäme' (LVHA)

stauts 'puukauss', vrd. stou 'laud' (LVHA)

tomaĉ tomiĉ 'toomingamari' (VKÄ, 328)

träpiç (VVV) 'räbal, lapp'

tupiç (VVV) 'kirves'

varatŝ 'tugiteivas aias'(LVHA)

vaskiĉ 'vaskuss', vrd. vask 'vask' (LVHA)

Peale substantiivide moodustab sufiks -tŝ, -ts ka üksikuid adjektiive : pitkäc (VVV) 'pikergune, piklik', vrd. pitk 'pikk' (LVHA).

Sufiks -tŝ,-ts maodustab uusi sõnu peamiselt substantiividest (näit. hebotŝ 'vilets hobune',kastitŝ'rohutirts', lepač 'lepaseen'), kuid ka verbidest (näit.birbitŝ 'pajuurb, pajuoks', hapatŝ 'mädanenud asi', puskič 'puskleja'), adjektiividest (näit. koveriĉ 'kõveraks tõmbunud asi', sangeric 'paks mees, jõmm') ja adverbidest (näit. möhäĉ 'hiljaksjääja').

Suuremas osas on sufiks kaotanud oma deminutiivse sisu ja väljendab teatud erialale kuuluvaid mõisteid (näit. kahac 'latid heinakuhjal selle tuule eest hoidmiseks', kambic 'jalg või alustugi lõnga kerimiseks', kämitŝ 'käämide tegemise rull', lastovic 'punutud korvike ree peal') või eset, olendit, nähtust talle iseloomuliku tunnuse ja omaduse järgi (näit. kuiveritŝ 'kokkukuivanud puu', munaric 'munapuder, munaroog', sangeric 'paks mees, jõmm', stautś 'puukauss').

Üsna tajutava pejoratiivse varjundiga on järgmised tuletatavad sõnad : hebotś 'vilets hobune', kuhmatŝ 'nudipea'.

Ainult üksikud sõnad on säilitanud deminutiivsuse või väljendavad otseselt vähendust (näit. bultś 'paiseke', davitŝ 'väike metspart', heretŝ 'kollane linnuke', prihaĉ 'poisike, nooruk').

# 2. LIITSUFIKSID.

## -kaińe, -kāńe, -koińe, -keińe, -kuińe, -kūńe

## < *-kainen ~ *-käinen

Sufiks *-kainen ~ *-käinen on liitsufiksitest kõige levinenumaid deminutiivide moodustajaid tänapäeva vepsa keeles. Sufiks koosneb deminutiivsetest elementidest *-kka ~ *-kkä (vt. ka lk.35-37) + *-inen (vt.lk.38-68).

Ims keeltes väljendab sufiks väga ilmekalt deminutiivsust (näit. marjukkain 'marjake', krj neitsükäińe 'neiuke' (DIK), vdj tšivikkein 'väike kivike' (VKÄH), sm murd. konnikainen 'konnake', ee lapsekene jne.).

Sisuliselt on paljud *kkainen- ~ *kkäinen-sufiksi abil moodustatud sõnad lähedased *kka ~ *kkä-liitelistele sõnadele. Vepsa keeles nagu teisteski Ims keeltes on tendents väljendusrikkama sufiksi poole. Nii on ka paljud *kka- ~ *kkä-liitelised deminutiivid asendunud *kkainen- ~ *kkäinen-sõnadega (näit. mańďźikkeińe ~ mańďźik 'maasikas', muśtikeińe ~ muśtik 'mustikas', sistrikeińe ~ sistrik 'punane sõstar').

*kkainǫn- ~ *kkäinen-liitelised sõnad vepsa keeles :

borodafkaińe 'soolatüükake'

bulušķeińe 'mullike', muga vihmei oliba bulušķeižed 'vihmaga olid mullikesed'; ?vrd. bulbutada 'vuliseda' (LVHA)

bumbakoine (VVV) 'väike putukas, mardikas'

ehtkoińe 'õhtuke', tänanbei tõoma ehtkoińe 'täna on tore õhtuke'; ~ ehtkõńe 'õhtuke' < *ehtako-, vrd. eht 'õhtu' (LVHA); vrd. vdj ehtago 'õhtu' (VKÄH)

hirikāńe ~ hirukāńe 'hiireke', vrd. hir 'hiir' (LVHA)

jonikaine ~ lõlikaine (VVV) 'sinikas'; ~ jońikeińe 'sinikas' (DIK)

lipikǫińe 'liblikas'; ~ lipkaine (VVV) 'liblikake'; ~ ʎipkǫińe 'liblikas'; vrd. lipkõ 'liblikas' (LVHA)

ʎobakǫińe 'konn' (DIK); ?vrd. ʎopsahtada 'lopsatada' (LVHA)

neitõukāńe 'tütarlapseke' (LVHA); ~ nitõukaińe 'tütarlaps', pajatab derjõnaõ nitõukaińe 'laulab külas tütarlaps'; ~ niĉukǫińe 'tüdrukuke' (DIK); vrd. vdj neitsükkein 'miniake' (VKÄH)

norikaińe 'nooruke' (DIK); vrd. nor 'noor' (LVHA); vrd. vdj nõri 'noor' (VKÄH)

pénikaińe 'lapsuke, maimuke' (VKÄ,34)

puńkuińe 'pakuke'

rustkāńe 'krômpsluu' (LVHA); vrd. sm rusto

sarakoińe (VVV) 'pääsuke'; ? vrd. ee sara, saraalune

tutŝkūńe 'kartulitampimise nui'; vrd. tutŝkta 'tampida' (LVHA)

uzikaińe 'uustulnuk' (DIK); vrd. uź 'uus' 'LVHA)

Adjektiivseid deminutiive :

luńdikeińe 'lillakas' (DIK)

pińikāńe 'tilluke', vrd. piń 'väikene' (LVHA); vrd. vdj pēni 'väike' (VKÄH), sm pieni

pitŝukeińe 'pisike' (HpŝS)

uźikeińe 'tuliuus', minun paid uźikeińe 'minu särk on tuliuus'

vätŝkūńe 'väikene'

Sufiks moodustab substantiividest, adjektiividest ja mônest verbist substantiivseid ja adjektiivseid deminutiive (näit. hiŕikāńe 'hiireke', vrd. hiŕ 'hiir'; buŕuŝkeińe 'mullike', vrd. buŕbutada 'vuliseda'; uzikaińe 'uustulnuk', vrd. uź 'uus').

Suur osa tuletatud sônadest väljendab ilmset sisulist deminutiivsust (näit. borodafkaiṅe 'soolatüükake', noŕikaiṅe 'nooruke', puṅkuiṅe 'pakuke'). Deminutiivse sisu on kaotanud sônad : robakeiṅe 'konn', rustkāṅe 'krômpsluu', tutŝkūṅe 'kartulitampimise nui', uzikaiṅe 'uustulnuk'.

-k < *-(i)kkoi

Tänapäeval vepsa keeles leiduv sufiks -k on moodustunud liitsufiksist *-(i)kkoi, mis koosneb mitmest deminutiivsest elemendist : *(i) + *-kka (vt.lk. 35-37) + -i (vt.lk.21-25) >*-(i)kkai >*-(i)kkoi >-(i)kko>-ik>-k (vrd. näit.is metsikkoi 'metsastik', sūrimikkoi 'puder'; krj konteikko 'kännustik, ebatasane maa' (DIK) ).

L. Hakulineni arvates on sufiksi esialgne deminutiivne tähendus arenenud lokatiivseks. Näitena esitab ta sm perukka 'kôige kaugem sopp, nurk ', mille tähenduse arengus võib eeldada järgmist teed : 'pieni perä' 'perän osa' 'perään kuuluva' 'peräpuoli, perän seutu, peräpaikka, takalisto'. Lokaalne tähendus on omakorda arenenud kogumôisteks sisu vahendusel, näit. sm kivikko 'koht,kus on palju kive' 'kivihunnik' jne. [80]

Sufiks tuleb esile neis sônades, mis tähistavad paikkonda või millel on kollektiivne tähendus. T. Lehtisalo väidab, et sufiks *-kkoi pärineb liitsufiksist *-kka+i. Ta viitab siin M. Rapolale, kes märgib, et on raske teravaid piire tômmata *kkoi- ja *kko-liiteliste sônade vahele, sest ka neis sônavormides, milles algseid tähendusi vastu

[80] L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 145-146.

peegelduda võiks, näivad jäljed diftongiga lõppenud vormidest sageli kadunud olevat. Ka T.Lehtisalo pole päris kindel, et kõik *kko-deminutiivid *kkai-le tagasi lähevad [81].

Sufiksile leidub vasteid ka naaberkeeltes (näit. krj metŝikkö 'metsatukk'; is rannikko 'rannik'; sm suukko 'väike suu'; vdj sarvikko 'adrakurg', vrd. sarvi 'sarv'; ee kaasik, lehmikvasikas jne.).

*-(i)kkoi abil on tuletatud järgmised sõnad:

barbik(VVV) 'võsa'; vrd. barb 'vits, raag' (DIK);
barbik '(sega)mets' (LVHA); vrd. sm varvikko

cizik (VVV) 'mustsõstar'

duplik '(haavapuust) tõrreke', leipkoriŽg duplikos
'leivakooruke on tõrrekeses' (LVHA)

habik ~ habiŝt ~ hapŝom 'haavik', vrd.hab 'haab' (LVHA);
vrd. is hävikko 'haavik' (DIK); sm haavikko

ibik:od 'lumehang' (LVHA)

jouhik 'jõhvpael' (LVHA)

jurik 'maast juuritud känd' (DIK)

---

81 T. L e h t i s a l o, Über die primären ururalischen ableitungssuffixe, Helsinki 1936,lk.359-361.

jäńik : jäńikod 'ôis' (Hpŝ)

kivik 'kivistik' (DIK); vrd. sm kivikko

koivik 'kaasik' (DIK); vrd. koiv 'kask' (LVHA); vrd. sm koivikko

litik 'koger' (LVHA)

meĉik 'metsatihnik, padrik' (DIK)

mäńdik 'männik' (LVHA); vrd. sm männikkö

pedäik 'männik' (DIK); vrd. sm petäjikko

pihlik (VVV) 'koht, kus kasvab palju pihlakaid'

puźik 'vakake' (LVHA); ~ puzik (VVV) 'kasetohust nõu jahude jaoks'; vrd. puzu 'vakk' (DIK)

rämik (VVV) 'harv mets mahakukkunud puudega'; vrd. sm rämikko 'soine koht,kus kasvab mände' (DIK)

sestrik 'punane sõstramari' (LVHA)

ŝiŝlik 'sisalik' (Hpŝ); vrd. sm sisilisko

tsiŝik (VVV) 'mustsõstar';~tŝitŝik 'sõstramari' (LVHA)

umbik (VVV) 'mitteküps mari'

veńak 'venelanna' , vrd. krj veńakko

Suur osa tuletatud sõnadest märgib kohta või kogu (näit. barbik 'võsa', habik 'haavik', kivik 'kivistik', mäńdik 'männik' , pedäik 'männik', rämik 'harv mets maha-

kukkunud puudega'). Ainult vähesed sõnad on säilitanud oma deminutiivse sisu (näit. duplik '(haavapuust) tõrreke, puźik 'vakake'). Sufiks märgib veel loomade ja taimede nimetusi (näit. cizik 'must sõstar', jäńik 'õis', litik 'koger', sestrik 'punane sõstramari', umbik 'mitteküps mari').

## -hk < *-hkai

Sufiks on omane vepsa keelele, mõningaid vasteid on leitud ka ida-karjala ja lüüdi murretest [82].

Sufiksi areng on olnud arvatavasti järgmine : *-hkai > *-hkoi > *-hko > hk. Sufiksi algseks tähenduseks peetakse deminutiivsust [83].

k-aines on nähtavasti sugulane *kka-sufiksiga.

E.N. Setälä peab hko-lõpulisi moderatiivseid adjektiive ühendatavaks mordva ška-lõpuliste sõnavormidega, mis tähendavad 'nii palju nagu; nii suur nagu' (näit. mdE źornažka 'nii palju, nii suur nagu terake') [84].

aigahk (VVV) 'varavõitu'; vrd. aig 'aeg, kell' (LVHA)

harvahk (VVV) 'hõredavõitu'; vrd. harv 'harv, hõre' (LVHA)

hubembahk 'natuke halvem', vrd. huba 'halb' (LVHA)

jügedembahk 'natuke raskem', vrd. jüged 'ränk, raske' (LVHA)

levedahk 'laiavõitu', vrd. leved 'lai' (LVHA)

levedembahk (burak) 'natuke laiem (tohtnõu)' (LVHA)

---

82 L. H a k u l i n e n, SKRK, lk. 136.

83 S e a l s a m a s, lk. 136.

84 E.N. S e t ä l ä, YSÄH, lk. 359.

melvembahg (baśeń) 'natuke targem(jutt)' (LVHA)

peńembahk 'natuke väiksem' (DIK)

vanhembahk 'natuke vanem' (NVM, 34)

äjahk (VVV) 'paljuvõitu' ; vrd. äi 'palju' (LVHA)

Sufiks liitub adjektiividele, andes tuletatud sõnale vähendava või suurendava tähendusvarjundi.

-haińe, -hańe, -heińe, -hińe, -hńe < *-hinen

*hinen-sufiks pärineb lms aluskeelest. Algselt väljendas sufiks 'selles olemist, kuulumist selle juurde, mida märgib tüvisõna'. Sufiksi poolt moodustatud sõnu on juba vanast ajast nimetatud inessiivseteks noomeniteks. Sufiksisse kuuluvat h-ainest peetakse sugulaseks inessiivi käändelõpus esineva s-elemendiga [85].

Üksikud tuletatud sõnad kannavad tänapäevalgi inessiivset funktsiooni (näit. is māhin 'uss', vrd. mā 'maa'; krj vedehīńe; vps ɲogahińe 'kurat, tont', vrd. ɲoga 'väike org laanes', metshīńe 'metsahaldjas', vrd. mets 'mets').

H. Ojansuu avaldab arvamust, et *hinen -sufiks on 'sees olemist (või olijat) märkiv sufiks', mis koosneb elementidest he+inen , kusjuures esimene element kuulub vanasse illatiivi hen-lõppu (sm siihen) ja -inen on tuntud sufiks [86].

Õigupoolest kuulub *hinen-sufiksi alla kaks erinevat sufiksit : *-hīnen ~ *-hīnen ja *-hainen ~ *-häinen. Need on oma sisult samatähenduslikud ja pärinevad mõlemad arvatavasti sufiksist *-hinen . Selle tõestuseks olgu toodud

---

85 L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 135.

86 H. O j a n s u u, Sananselityksiä, Virittäjä 1909, Helsinki, lk. 78.

sm kemijôe murre, kus hätähinen > häthäinen, nälkähinen > nälkhäinen. Sel teel tekkinud metateetilist vormi on hakatud uueks sufiksiks pidama.[87]

Ka oma hilisemas uurimuses jääb E.A. Tunkelo seisukohale, et sufiks *-haịnẹn ~ *-häịnen on noorem kui *-hinẹn ~ *-hinen sufiks ja oletab sufiksi tekkimist ha- ~ hä- (näit. vps a ahan 'all, alla'; ülähäks 'ülaltpoolt')[88] ja ịnẹn- ~ inen-elementidest[89].

*hinen-liitelised sônad :

abidahine (VVV) 'kergesti haavuv, hell'; ~ abidahńe 'murelik', vrd. abid 'meelepaha' (LVHA)

ańhimahńe (vańka) 'Anihimoff (Ivan) (NJJ)

artahińe 'perekonnanimi' (DIK)

babshaine (VVV) 'herilane'

derūnahńe 'külast pärit olev', meiḋen derūnahńe mamŝ 'meie külast eit' (LVHA); vrd. derūn 'küla' (NJJ)

dorahińɛ vańa 'Dorin Ivan' (NJJ)

fadihiń maɹka 'Fadejoff Malania' (NJJ)

filahińɛ miŝka 'Filin Mihail' (NJJ)

---

87 E. A. T u n k e l o, NJJ , lk. 380.
88 E. A. T u n k e l o, VKÄ , lk.292.
89 S e a l s a m a s, lk.291.

gomnahīńe (ɲabid) 'rehe(labidas)' (LVHA); vrd. gomin 'rehehoone' (NJJ)

gorahińɛ 'õnnetu, kurvas olukorras olev' (NJJ)

grähkhińɛ 'patune' (NJJ)

habukahńe (saŝku) 'Habuk Saŝku' (LVHA)

hebokkahaińe 'muulukas' (DIK)

heledahńe 'valus koht' , vrd. heled 'valus, paise' (LVHA)

humalahińe 'purjus inimene' ;~humaɲahńɛ 'purjus inimene' (NJJ)

ignatahńɛ 'Ignatjeff' (NJJ)

itshīńe 'langetõbi', vrd. itŝe 'ise' (LVHA);

itśhīńɛ 'lähedane, sugulane' (NJJ)

ivnahińė 'pérekonnanimi' (DIK)

kabakahńɛ 'Kabakov', vrd. kabak 'kõrts' (NJJ)

kaŋghęine 'mäeke' (DIK)

kañzhīńe 'perekonnaliige'; vrd. kañz ' perekond'(LVHA); vrd. sm kansa, ee kaasa

kaŕźnahīńe 'toaaluse haldjas', vrd. kaŕź 'kelder' (LVHA); ~kaŕźinahīńe 'toaaluse haldjas'

kaskehńe (rugiŝ) 'kütismaa (rukis)', vrd. kask 'ale, raiesmik' (LVHA)

kaskhaińe~kastkhāńe 'rohutirts; tige, äkiline inimene', vrd. kastę 'kaste' (LVHA), vrd. vdj kasę(<*kastek) (VKÄH);~kaskhäińe , njudū äi oli kaskhäiŝid

'niidul oli palju rohutirtse'

kirilaańe 'perekonnanimi' (DIK)

klimovaańe 'perekonnanimi' (DIK)

koifheińe 'kaseke' (Hpŝ); ~ koivheińe 'kaseke' (DIK)

korbhīńe 'kurat' , vrd, koŕb 'laas' (LVHA)

koskhaińe 'puult võetud koor (kuusel)'

koskhīńe (muŝik) 'Kose küla mees' (LVHA)

kostkhāńe 'kuiv puu' (LVHA)

kūahaińe 'vari', ristitun kūahaińe 'inimese vari';

vrd. sm kuva 'pilt'

kuzhaine (VVV) 'kuuseke'; ~ kuzhāńe 'kuuseke' (LVHA);

vrd. krj kuuzahańe 'väike kuusk' (DIK)

kuzimurhaińe 'sipelgas' (DIK); vrd. krj kuzimūrahańe

'sipelgas' (DIK); vrd. sm muurahainen

kägehńe (maksim) 'Maksim Kägi' (LVHA)

kärbheińe 'kärbes', iknaz ɲendɲase kärbheińe 'aknal

lendab kärbes'

küstkhäińe 'meigas , melekas (lind) '

ɲahthīńe (muŝik) 'Lahti külast pärit olev (mees)'(LVHA)

lepakastkhāńe 'rohutirts' (LVHA)

lidnahńe 'linna elanik' , vrd. lidn 'linn' (LVHA);

vrd. vdj lidna 'linn' (VKÄH)

lipkhāńe 'liblikas' (LVHA)

ɲogahīńe 'kurat, tont' (LVHA); vrd. ɲoga 'väike org

laanes' (LVHA)

melhińe 'armsam; meeleke' (VKÄ,292); vrd. meĺ 'meel' (LVHA); vrd. sm mieli

metshāńe 'puu' (LVHA)

metshīńe (iẑand) 'metsa isand, s.o. haldjas' (LVHA)

mikitahńɛ 'Mikittäinen' (NJJ)

mudahīńe 'kurat' (NJJ)

murahäińe 'sipelgas'

ozahińe 'õnne soosik' (VKÄ,292), vrd. oza 'hea õnn, hea saatus' (NJJ)

pöüdöhīńe (hein) 'põllu(hein)', vrd. pöüd 'põld'(LVHA)

püvheińe 'lina', tou kezū oli tŝoma püvheińe 'sel suvel oli tore lina'

randhīńe 'mäekallaku elanik' (NJJ), vrd. rand 'mägi' (LVHA)

regudehńe (nor) 'kelgu (köis)', vrd. regi 'regi' (LVHA); vrd. vdj retŝi (VKÄH)

savehńe 'savine koht' (LVHA)

soukehińɛ 'perekonnanimi' (NJJ)

ŝauguhńe (hatar) 'kotiriidest (jalanarts)', vrd. ŝaug 'kott' (LVHA)

ŝivihińe 'Šivajev' (NJJ)

ziŋkhińɛ 'Zinkov' (NJJ)

ẑorẑahińe 'perekonnanimi' (DIK)

tähthaine (VVV) 'täheke'; vrd. t́äht 'täht' (LVHA)

vrd. vdj tähtŝi (VKÄH)

torphaińe 'forell'

tŝaigɹahńe (uk) 'Tsaigla (vanamees)' (LVHA)

vagahęińe 'imik, sülelaps ', miɹęi oli d́änu viŝkuńe pikkaręińe vagahęińe 'mulle oli jäänud väike viiekuine sülelaps'; vagahęiẑeɹ ṕehḿed om ṕaɹag 'imikul on pehme pealagi' (Hpŝ);

~vaghāńe (ɹaps) 'hällilaps ' (LVHA);~vaghaińe 'hiljuti sündinud laps', kättus magadab vaghaińe ɹaps' kätkis magab hiljuti sündinud laps'

vaugdiarvihńe 'Valgedjärve elanik' (NJJ)

v́edehińe (VVV) 'veevaim' ;~vedhińe 'veevaim';~vedhīńe 'veehaldjas' vrd. vezi 'vesi' (LVHA);

vrd. vdj vesi, sm vesi

vęɹghińɛ 'vôlamees, vôlgnik ', vrd. vęɹg 'vôlg' (NJJ)

vodnhęińɛ 'voonake, tall' (Hpŝ); vrd. vodn 'lambatall' (LVHA), vrd. ee voonake

Adjektiivsed deminutiivid ;

agiahńe 'ääres olev ', vrd. agī : agian 'ots, äär'(NJJ)

aʌaheińe 'madal' ; vrd. aʌhan 'allpool' (LVHA); aʌhāńe

' allolev' (LVHA)

edahaine (VVV) 'kauge, kaugelolev'

ezinenahine (VVV) 'eesmine, eesrindlik'

kadagihńe 'kadakane', vrd. kadagi 'kadakas' (LVHA)

kaidakhōńe 'natuke kitsas', vrd. kaid 'kitsas' (LVHA)

karthińe 'taoline', vrd. kartę'viisi, kombel, moodi'

(LVHA)

kivihine (VVV) 'kivist, kivine', vrd. kivi 'kivi'(LVHA),

vrd. vdj tŝivi (VKÄH)

leibakhāńe 'leivane', vrd. leib 'leib'(LVHA)

maihāńe 'õrnake' (LVHA)

ńälghińɛ 'näljane, näljas'(NJJ); vrd. nälg 'nälg'(LVHA),

vrd. vdj nältŝä (VKÄH)

pūheińe 'linane'

roukhaińe 'vaeseke', ńetses peŕtiŝ eläb roukhaińe ḿeś

'selles majas elab vaene mees'; vrd. rauk rak

'vaene ' (LVHA), vrd. sm raukka 'vaeseke'

südämihńe 'seesmine', vrd. süd́ā 'sisemine pool, süda'

(LVHA)

töhńe (ɾaŋg) 'linane (lông), vrd. tö 'lina' (LVHA)

väghīńe 'vägev'; vrd. vdj vätŝevä 'vägev, vôimas'(VKÄH)

ühthīńe 'ühine'(LVHA)

Vepsa keeles esineb sufiks*-hinen mitmel eri kujul : -haińe ~ -heińe ~ -haińe ~ -hińe. Liitumisel kolme- ja enamasilbilistele tüvedele on sufiks kaotanud i-elemendi ja esineb kujul -hńe (näit. derūnahńe 'külast pärit olev', heledahńe 'valus,koht',ŝauguhńe (hatar) 'kotiriidest (jalanarts)').

Sufiks moodustab pôhiliselt substantiive (näit. babshaine 'herilane', koifheińe 'kaseke', püv́heińe 'lina') ja vähemal määral adjektiive (näit. karthińe 'taoline', maihāńe 'ôrnake', südämihńe 'seesmine').

E.A.Tunkelo jagab *hinen-sônad järgmistesse tähendusrühmadesse :

1.rühm — pôhisôna on asukohta märkiv sôna vôi môni muu nimi, mille reaalset vastet vôidakse käsitada mingi asukohana. Siia rühma kuuluvad ka tüüpilised vepslaste perekonnanimed. Nendes on pôhisônana isikunimi, mida vôidakse kasutada ka talunimena, nagu soome [90] ja eesti keeleski (näit. dorahińɛ vańa 'Dorin Ivan', habukahńe saŝku 'Habuk Saŝku', kabakahńɛ

---

[90] E.A. T u n k e l o, NJJ , lk. 376.

'Kabakov' , kañzhīńe 'perekonnaliige', ʌahthīńe muẑik 'Lahti külast pärit olev mees', lidnahńe 'linnaelanik', randhińe 'mäekallaku elanik'jne.). E.A.Tunkelo arvates vôivad need algselt *hinen-lôpulised perekonnanimed olla juba algvepsalised igivanad tüübid [91].

2.rühm — siia abiliikmeina kuuluvad semeemid väljendavad, millise ainega määritud vôi milliste esemetega on pealiige ~~ehitud~~ kaetud, teised märgivad olendite vôi asjade nimesid, mille sisemuses vôi pinnal on pôhisônaga nimetatud ainet (näit. grähkhińɛ 'patune', ʌogahīńe 'kurat, tont', mudahīńe 'kurat', savehńɛ 'savine koht').

3.rühm — tuletatud sôna väljendab, missuguses seisundis (psüühilises, füüsilises vms.) pôhisôna on (näit. gorahińɛ 'ônnetu, kurvas olukorras olev', humalahińe 'purjus inimene', meĺhińe 'armsam; meeleke',ńälghińɛ 'näljane, näljas', vęʌghińe 'vôlamees, vôlgnik'). Siia rühma kuuluvate adjektiivide vaatlemisest on näha, et need sobivad atribuudiks seal, kus nüüdne inessiiv sobib predikaadiks : kes on vôlas, vôib väga hästi olla ka vôlgnik jne. Tähendustes on

---

91 E. A. T u n k e l o, NJJ , lk.377.

vaid sel määral erinevust, et inessiiv märgib sagedamini juhuslikku, ajutist seisundit, *hinen-lôpuline adjektiiv aga kestvamat omadust. E.A.Tunkelo oletab, et siia rühma kuuluvad tuletatud sônad on pärit lms aluskeelest [92].

Tähenduslikku külge jälgides vôib tähele panna, et suur osa tuletatud sônadest on säilitanud oma sisulise deminutiivsuse, väljendades ilmset vähendavat vôi meelitavat funktsiooni (näit. meĺhińe 'armsam; meeleke', tähthaine 'täheke', vagahęińe 'imik, sülelaps', vodnhęińɛ 'voonake, tall').

Deminutiivse sisu on kaotanud loomade, putukate ja taimede nimetusi tähistavad sônad ( näit. babshaine 'herilane', hebokkahaińe 'muulukas', kaskhaińe 'rohutirts', kostkhāńe 'kuiv puu', käŕbhęińe 'kärbes', murahäińe 'sipelgas').

---

[92] E. A. T u n k e l o, NJJ , lk. 383.

-лāńe, -laine, -leińe, -lęińe, -леińe, -line, -līńe,

-loine, -лuińe < *-lainen ~ *-läinen

Liitsufiks *-lainen ~ *-läinen moodustub elementidest *-la ~ *-lä + *-inen [93] (vt.lk.38-68). Sufiks esineb ka lähemates sugulaskeeltes (näit. is hämöläin 'ämblik', krj jumaлańe 'jumalake, ikoon' (DIK); vdj tŝimolain 'mesilane' jne.).

argelīńe 'mitte-paastutoit', vrd. aŕg 'mitte-paastuaeg' (LVHA); vrd. ee argipäev

bepsлāńe 'vepslane' (LVHA)

boлāńe 'marjake' , vrd. bō 'mari' (LVHA)

boлęińe 'pohlamari'

garboлāńe 'kuremarjake', vrd. gaŕbō 'kuremari' (LVHA), vrd. sm karpalo

jumalęińe 'jumalake, ikoon' (DIK), vrd. i̯umā 'jumal'(LVHA), vrd. vdj jumaлa (VKÄH)

kugalaine 'kust kohast (inimene) (VVV); ~kugalęińe, kugalęińe sińä 'kust poolt inimene oled'

loŋgelīńe 'lôuna-jumalateenistus ', vrd. lou̯na :лoŋgen

93 L.H a k u l i n e n, SKRK , lk.146-147.

'lôuna' (seaduspärane muutus *lounaksen >
*louŋgen>loŋgen ) (LVHA), vrd. vdj ŋeunad
'lôunasöök ' (VKÄH)

omaŋāńe 'aiaga piiramata karjamaa' (LVHA), ~ omaŋuińe

pöluzpäline (VVV) 'padjapüür', vrd. pälę 'peale'(LVHA)

sukaloine (VVV) 'kanga süstik'; ~ sukŋōńe ; vrd. sm
sukkulainen

supaŋeińe 'killuke, tükike', mińä śüin supaŋeizen
niźüist 'ma sôin tüki saia '

Adjektiivseid deminutiive :

avoĺeińe 'lage'; vrd. avō 'lahti' (LVHA)

bokaline (VVV) 'külgmine'; vrd. bok 'külg' (LVHA)

edeline (VVV) 'eelmine, eelnev', vrd. edemba 'rohkem
ettepoole' (LVHA)

hätkeline (VVV) 'kauakestev'

vaŋdaĺīńę 'üleannetu', en oĺe mugośtŝ vaŋdaĺiśtŝ
ńähnu 'ma pole sellist üleannetut last näinud'
(Hpŝ)

Sufiks *-lainen ~ *-läinen tuletab vaid vähesel määral substantiive ja adjektiive. Enamik sõnadest on kaotanud oma sisulise deminutiivsuse ja märgivad tänapäeva vepsa keeles päritolu või kohta (näit. bepsʌ̄ńe 'vepslane', kugalaine 'kust kohast inimene', omaʌ̄ńe 'aiaga piiramata karjamaa'), esemete või marjade nimetusi (näit. boʌgińe 'pohlamari', põluzpäline 'padjapüür').

Adjektiivsed tuletatud sõnad tähistavad peamiselt omadust ning aega (näit. avoĺeińe 'lage', hätkeĺine 'kauakestev').

## -reińe < *-rainen

Sufiks koosneb kahest deminutiivsest elemendist : *-ra ~ *-r + *-inen (vt.lk.38-68).

Deminutiivsufiksile *-ra ~ *-rä ~ *-r leidub vasteid su keeltes [94] (näit. sm hattara 'pilveke'; is kokkora 'kamakas', krj mägyr 'väike mägi' (DIK), ee manner).

Vepsa keelest õnnestus leida ainult üks *rainen-liiteline sõna :

pikkareińe 'väike, tilluke'(DIK); vrd. is pikkarain 'tilluke', krj pikkarańe 'väike, tilluke'(DIK)

---

[94] L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 125.

## -(i)ŝt < *-stoi

Sufiks -(i)ŝt on arenenud liitsufiksist *-stai [-s- + -ta-~-tä- + -i (vt.lk.21-25)]. Sufiks *-stai > *-stoi > *-sto >> -(i)ŝt. Lõpukao tõttu on eelnev -i põhjustanud häälikumuutuse s > ś > ŝ [95].

Sufiksil on olnud deminutiivne, kollektiivne ja lokatiivne tähendus [96].

Sufiksi i-element on üldistunud mitmuse tüvest sufiksisse (näit. mańźikiŝt 'maasikamaa', mitm. tüvi mańźikoi-).

(i)ŝt-sufiksi kõrval võib sünonüümina kohata veel *kkoi-~*kköi-sufiksit (näit. koiviŝt ~ koivik 'kaasik', pedäiŝt ~ pedäik 'männik' jne. ).

Järgnevalt esitatakse (i)ŝt-liitelised sõnad :

babarmiŝt 'vaarik' (DIK)

boŋgŝt~boĺiŝt 'marjamaa, marjastik' (LVHA)

habiŝt (VVV) 'haavik', vrd. hab 'haab' (LVHA)

hapist (VVV) '(pinna)huumus'

harviŝt 'harv mets, harvik', vrd. harv 'harv' (DIK)

---

[95] L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 166.
[96] S e a l s a m a s, lk. 166.

hoŋgiŝt 'männik' , vrd. hoŋg 'mänd' (DIK)

haugiŝt 'halutegemise koht, halumets', vrd. haug:on 'halg' (LVHA)

kanambriŝt 'kanarbik' (LVHA)

kazmist (VVV) 'taimestik'

kaumiŝt 'kalmistu, (vanaaegne) matusekoht', vrd. kaum 'kalm' (LVHA)

kiviŝt 'kivistik' (LVHA)

koiviŝt 'kaasik', vrd. koiv 'kask' (LVHA), vrd. sm koivikko, koivisto

kopiŝt 'kohanimi' (LVHA)

korthiŝt 'kõrkjastik' (LVHA), vrd. sm kortteikko, ~kortteisto

kuźiŝt 'kuusik' (DIK), vrd. kuź 'kuusk' (LVHA)

käpiŝt 'vana matusekoha nimetus Arskahtis', vrd. käp 'kääbas' (LVHA), vrd. vdj tŝäppi 'haua-küngas' (VKÄH), ee kääbas

ɲadviŝt '(puu)latvade kogu' (LVHA)

lagedist (VVV) 'lagendik'

lepiŝt 'lepik', vrd. lep 'lepp' (LVHA)

madaɲiŝt 'madal mets', vrd. madaɲ 'madal'

mańźikiŝt 'maasikamaa' (LVHA)

meçakiṣt ~ mecik (VVV) 'metsatihnik'

metŝiŝt́ 'metsatukk' (LVHA)

murmiŝt́ 'soo-murakamaa' (LVHA)

muśt́ikiŝt́ 'mustikamaa' (LVHA)

mägitazangiŝt́ 'kiltmaa'

mäthiŝt́ 'mätastik' , vrd. mätaz 'mätas' (LVHA)

naboɹiŝt́ ' pohlastik ' (LVHA)

noriṣt 'noorloomad, noorkari, noor mets' (VVV); ~ noŕiŝt́

'noor raiesmaa', vrd. noŕ 'noor' (DIK)

paŕźiŝt́ 'palgimets', vrd. paŕź 'palk' (LVHA)

pedaiṣt (VVV) 'männik'

peńd́źikiŝt́ 'pôôsastik', vrd. peńzaz 'pôôsas' (LVHA)

poĺtoṣt́ (VVV) 'poolteist'

raidiŝt́ 'pajustik', vrd. raid 'paju' (LVHA)

randiŝt́ (VVV) 'rand'

sehliŝt́ (VVV) 'nôgestik', ~ sihiliŝt́ (LVHA)

śäŋgiŝt́ 'kôrrestik', vrd. śäŋg 'kôrs' (LVHA)

tazangiṣt (VVV) 'tasandik, laendik'

tomiṣt (VVV) 'toomik'

tŝitŝikiŝt́ ' (must)sôstrastik' (LVHA)

varbiŝt́ 'varvik' (LVHA)

Sufiks -(i)ŝt liitub vahetult nominatiivi tüvele (näit. hab+iŝt 'haavik', koiv+iŝt 'kaasik', raid+iŝt 'pajustik').

Sufiks moodustab kogu, kohta, rühma märkivaid sõnu, kuid ka kitsamat ala (näit. hapiŝt '(pinna)muumus', kopiŝt ' kohanimi', randiŝt 'rand') või iseloomulikku tunnust väljendavaid tuletisi (näit.noriŝt 'noor raiesmaa').

## -žom ~ -šom

(i)ŝt-sufiksiga paralleelselt esineb vps keeles sufiks -žom, mis on tekkinud iseseisvast sõnast žom 'koht, kus on palju marju, seeni; sufiks koguva-korjava tähendusega' [97].

E.A.Tunkelo toob žom-sufiksi vastena soomekeelse sema 'hop, samling af olika ämnen' ja soma 'mängd, myckenhet' [98].

Sufiks on vps keeles nähtavasti hilistekkeline ja väljendab kogu, ala, rühma ning kollektiivi. Sufiksil puudub deminutiivne tähendus.

---

97 M.M. H ä m ä l ä i n e n i F.A. A n d r e j e v, Vepsa--venähine vajehnik, Moskv, Leningrad 1936.

98 E.A. T u n k e l o, VKÄ , lk. 233.

babarmƶom (VVV) 'vaarikamaa'

bolẑom 'pohlamaa' (VKÄ,233)

habẑom 'haavik' (Hpŝ)

hapẑom 'külanimi, Hapŝema' (Hpŝ)

heinẑom 'väike metsaheinamaa' (VKÄ, 233)

kadagẑom 'kadastik' (VKÄ,233)

koivẑom 'kaasik) (DIK)

koumẑom 'kalmistu' (VKÄ,233)

kūŝŝom 'kuusik' (DIK)

ĺepŝom 'lepik' (VKÄ,233)

mańd́źigẑom 'maasikamaa'(VKÄ,233)

marjaẑom (VVV) 'marjamaa'

murikƶom (VVV) 'rabamuraka-maa'

mustikƶom (VVV) 'mustikamaa'

nońẑom 'noorsugu', nońẑom ei pagiẑe ĺüdikŝ'noorsugu ei könele vepsa keelt'(VKÄ,233)

ẑom 'koht, kus on palju marju, seeni; sufiks koguva--korjava tähendusega' (VVV)

s > ẑ > ŝ on toimunud nähtavasti sellistes ühendites, nagu *heinisema, *kūsisema, *marjasema, mille järele -ẑ- on üldistunud [99].

---

[99] E.A. T u n k e l o, VKÄ , lk.234.

## -(i)ndam < *-intima ~ *-intimä

Sufiks moodustab poolsugulust väljendavaid sõnu, esinedes karjala-aunuse, lüüdi ja vepsa murretes. Vadja keelde on vastavad sõnad laenatud ingeri soome murretest, kusjuures pärast -nt- > -t- (vdjI emätännä 'emand') [100].

R.E. Nirvi oletab, et see tüüp on tekkinud tegelikult pärast algsoome aega, muidugi võrdlemisi varasel perioodil, siis, kui karjalaste ja vepslaste läbikäimine oli veel tugev tugev [101].

Sufiksit moodustavatest elementidest arvatakse, et need on deminutiivsed elemendid -i (vt.lk.21-25) + -nta- -ntä- + + -(i)ma -(i)mä [102].

nta- ~ ntä-aines esineb lähemates sugulaskeeltes (näit, sm emäntä 'emänd', sm murd. korenta 'kaelkook' (SKRK,124), vdj emätännä 'emand', krj emändä 'emand', vps iŽand 'isand, peremees' (PSO,32) ).

(i)ma- ~ (i)mä-sufiksile on esitatud vasteid kõigist sugulaskeeltest kuni samojeedi keelteni [103].

---

100 R.E. N i r v i, PSO, lk. 28-29.

101 S e s a l s a m a s, lk. 30.

102 L. H a k u l i n e n, SKRK, lk.138.

103 S e s a l s a m a s, lk.122.

On veel teine võimalus *intima- ~ *intimä-sufiksi tekke seletamiseks. Nimelt peetakse sufiksi lähtevormideks sõnasid *eminti 'võõrasema' ja *isinti 'võõrasisa' (vrd. sm murd. nende sünonüüme emänti ja isänti). Lõpu -mä on sel juhul lühendunud reduplikatiivselt algul *eminti- ja siis analoogiliselt ka *isinti-tüvele liitunud emä 'ema' sõnast (< *eminti-emä) [104].

Võrdluseks võiks tuua veel ee pojand 'võõraspoeg' ja tütrend ~ tütrind 'võõrastütar' (PSO).

Läbi vaadatud vepsakeelsest materjalist õnnestus leida järgmised sõnad liitega -(i)ndam :

emindam 'võõrasema' (DIK)

ižindam 'võõrasisa' (PSO)

poigindam 'võõraspoeg' (PSO)

tütrindam 'võõrastütar' (DIK)

---

104 R. E. N i r v i, PSO , lk. 35-37.

## -kī < *-kkai ~ *-kkäi

Sufiks koosneb elementidest *-kka ~ *-kkä (vt.lk.35-37) + + -i (vt.lk.21-25) ja moodustab ainult substantiive, peamiselt poolapellatiivseid koduloomade nimetusi [105].

Näiteid selle kohta leidub sugulaskeeltes (näit. is mussikki 'Mustik', vrd. musti 'must'; krj puńikki 'Punik', vrd. puna 'punane, ruske'(DIK); ee Kirjak).

Vepsa keelest õnnestus leida vaid üks sõna :

pühikī 'lehmanimi' (VKÄ,35)

---

105 L. H a k u l i n e n, SKRK , lk. 143-144.

* * *

Vepsa keel on rikas deminutiivsufiksite poolest. Nende rohkusele vaatamata ei kasuta keel kõiki sufikseid võrdsel määral. Sellelt seisukohalt lähtudes võiks vepsa keele deminutiivsufiksid jagada kolme põhilisse rühma :

1) üliproduktiivsed ( *-inen ja *-ut ∼ *-üt),

2) produktiivsed (näit. *-oi ∼ *-ei, -tš ∼ -ts, *-hinen, *-stoi jne.),

3) ebaproduktiivsed (näit. *-ksi : *-kse, *-j ∼ *-i, *-rainen, -u ∼ -ü jne.).

Deminutiivsufiksitel on tendents muutuda neutraalseks, seepärast on toimunud mitmeid sufiksite liitumisi, mille tulemusena on saavutatud suurem emotsionaalsus.

Vepsa keele deminutiivide hulgas leidub palju vene laensõnu, mis on ka loomulik, kui arvestada seda, et vepsa keel üks idapoolsematest lms keeltest — seega on ta olnud kauaaegse vene keele mõju all.

Tavaliselt on vepsa keel laenanud vene keelest tüvisõna ja liitnud sellele oma deminutiivsufiksi. Kõige sagedamini liitub vene tüvedele ńe-sufiks, kusjuures keel on muutnud

laenatud tüved oma foneetilisele süsteemile vastavaks [106] (näit. babeiń'e 'eideke', cvetuine 'lilleke', golubaiń'e 'tuvi', krušk'eiń'e 'kruusike', stoleiń'e 'väike laud', stuleiń'e 'istepakuke', toropeiń'e 'teerajake', tšudoń'e 'ime' jne.).

[106] Trükitehniliste raskuste tõttu pole järgnevate näitesõnade esitamisel antud venekeelset vastet.

## II PEATÜKK

# DEMINUTIIVIDE ESINEMIS-SAGEDUSEST

Käesolevas peatükis vaadeldakse deminutiivide esinemissagedust vepsa keeles.

Vaatlusmaterjalina on kasutatud kahte trükitud teost: L.Kettuneni ja P.Siro "Näytteitä vepsän murteista" ning L.Kettuneni "Näytteitä etelävepsästä" I.

Igast vepsa murdest on analüüsitud kaks seotud teksti à 4 lk., mille ulatuses esines pisut üle 1000 sõna. Need tekstid on järgmised :[107]

vpsL — NVM (T I), lk. 3-6 (incl.),
NEV (T II), lk. 41-44;

vpsK — NVM (T III), lk. 33-36,
NVM (T IV), lk. 99-102;

vpsÄ — NVM (T V), lk. 167-170,
NVM (T VI), lk. 180-183.

---

[107] Teose järel sulgudes olev lühend tähistab edaspidi vastavat teksti.

Kõigepealt loetakse kokku kõik nimetatud lehekülgede ulatuses esinevad sõnad. Seejärel leitakse seal esinevad deminutiivid ja esitatakse need. Et üks ja sama deminutiiv esineb sageli mitmel korral, loetakse ka need kokku.

Järgnevalt peetakse arvestust eri deminutiivsufiksite kaupa.

Deminutiivide ja deminutiivsufiksite esinemissagedusest selgema ülevaate saamiseks esitatakse vastavasisulised tabelid.

Alljärgnevalt vaadeldakse deminutiivide esinemissagedust murrete kaupa.

T I Siin esinevast 644 sõnast olid 13 deminutiivid :[108]

adivō 'külaskäik'

durāńe 'lollike'

hebōńe 'hobune' (3)

jälgmāńe 'viimane'

maho 'tiine'

mutŝūńe 'väike'

neitŝukāńe 'tütarlaps, neiu' (2)

---

[108] Siin ja ka edaspidi tähistab sõna järel olev number tema esinemissagedust. Ilma numbrita sõna esines vaid ühel korral.

pakāńe 'pakane'

tōńe 'teine'

tütrīńe 'tütreke'

upak : od 'saabas'

vanhāńe 'vana' (2)

viʌud 'külm'

Seega esinesid need 13 deminutiivi 17 korral.

T II Siin esines 456 sôna hulgas 24 korral 14 deminutiivi:

barbik : od 'mets'

hebōńe 'hobune' (7)

kaikutūńe 'igasugune' (3)

kivud 'väike kivi'

kulūńe ~ kuʌūńe 'viletsake; hobusekronu' [109]

mugōńe 'selline, niisugune'

nuẑńē 'nimi'

omaʌāńe 'karjamaa'

pahō 'kôvasti'

paimō 'karjane'

paimōhud 'karjaseke'

prihāńe 'poiss, noormees'

toińe 'teine' (2)

t́ändō 'ilma'

---

109 Erineva foneetilise kujuga, kuid samased deminutiivid loetakse üheks.

Kokku leidus vpsL tekstides 1100 sõna hulgas 25 deminutiivi 41 korral (vt. tabel

T III 567 sõnast olid 16 deminutiivid, mis esinesid 26 korral :

enembahk 'natuke rohkem'

hebo 'hobune' (6)

jälgmäińe 'viimane'

keskmaińe 'keskmine'

lehmaińe 'lehmake'(3)

lähtmäińe '(lüpsma hakkav) lehm'

lämoihut 'tuleke, tuluke'

mugoi 'selline'

mutšu 'väikene'

parembahk 'natuke parem' (2)

pöüväińe 'lina'

ükš-silmaińe 'ühesilmaline'

toińe 'teine'

vanhembahk 'natuke vanem'

vazaińe 'vasikas' (3)

velli 'vend'

T IV Selles tekstis oli sõnu 557, deminutiive 11 (pluss kaks vene deminutiivsufiksiga sõna [110]) :

akeińe 'eideke' (10)

ezmeińe 'esimene'

hebo 'hobune'

jäńišeińe 'jänes' (3)

mugoi 'selline'

muŕźei 'abielunaine'

paheińe 'halb, halvake' (3)

pitšuińe 'väike' (2)

ŕeboi 'rebane' (4)

ukoińe 'taadike'

vazgińe 'vasikas' (5)

batuško 'isandake'

matuško 'emandake'

Need 13 deminutiivi esinesid 34 korral.

T V Sõnu 545, deminutiive 12 (pluss üks vene keelest laenatud deminutiivi), mis esinesid 46 korral :

akaińe 'eideke' (2)

babei 'eideke, vanaema' (12)

---

110 Laenatud deminutiive ja deminutiivsufikseid käesolevas töös lähemalt ei käsitleta.

ḋedẹi(9)~ḋetko(2) 'taadike'

ḣöbo 'hobune' (2)

koṅḋī 'karu' (2)

koẑnahṅe 'nimi' (2)

kūdaiṅe 'kuldne'

nagrīṅe 'naeris' (3)

neiẑṅe 'tütarlaps' (2)

nītŝṅe 'neiu'

toiṅe 'teine' (3)

vitsäiṅe 'vitsake'

babuŝki~ babuŝko 'vanaema' (4)

T VI Selles tekstis oli 604 söna, millest 9 olid deminutiivid, esinedes 48 korral :

akẹiṅe 'naine, eideke' (2)

ḋälgmäiṅe 'viimane'

ḣöbo 'hobune'

korobẹiṅe 'korvike'

ɲopẹi 'konn' (29)

mugẹiṅe 'niisugune'

ƿeŕtiṅe 'majake' (2)

ŝiẑlik 'sisalik'

toiṅe 'teine' (10)

Seega esines vpsÄ tekstides 1149 sõna 19 deminutiiviga 94 korral (vt. tabel

Järgnevalt esitatakse tabelid deminutiivide esinemissagedusest : tabelis 1 on esitatud statistilised andmed tekstide kaupa, tabel 2 on koondtabel murrete kaupa [111].

| Murdeala. | Tekst. | Sõnade üldarv. | Deminutiivide arv. | Deminutiivide esinemissagedus. |
|---|---|---|---|---|
| vpsL | T I | 644 | 13 | 17 |
| | T II | 456 | 14 | 24 |
| | Kokku: | 1100 | 25 | 41 |
| vpsK | T III | 567 | 16 | 26 |
| | T IV | 557 | 13 | 34 |
| | Kokku: | 1124 | 26 | 60 |
| vpsÄ | T V | 545 | 13 | 46 |
| | T VI | 604. | 9 | 48 |
| | Kokku: | 1149 | 19 | 94 |

Tabel 1.

[111] Tabelites 1 ja 2 on mitmes murdetekstis korduvad ühesuguse sufiksiga samad deminutiivid kokkuliitmisel välja jäetud, seepärast võib pealiskaudsel vaatlemisel tunduda, et arvulised andmed ei klapi.

| Murdeala. | Sõnade üldarv. | Deminutiivide arv. | Deminutiivide esinemissagedus. |
|---|---|---|---|
| vpsL´ | 1100 | 25 | 41 |
| vpsK | 1124 | 26 | 60 |
| vpsÄ | 1149 | 19 | 94 |
| Kokku: | 3373 | 55 | 195 |

Tabel 2.

Läbi vaadatud materjali ulatuses esines 55 deminutiivi 3373 sõna hulgas. Seega on vepsa keeles iga 1000 sõna seas ca 20 deminutiivi (s.o. umbes 2 %), ehk iga 60. sõna on deminutiiv.

Kui aga arvestada seda, et üks deminutiiv võib esineda mitmel korral, siis on keskmiselt iga 17. sõna deminutiivne. Teistes lms keeltes esineb deminutiive tunduvalt väiksemal hulgal.

Kõige produktiivsemaks deminutiivsufiksiks uuritud materjalis olid ńe-elemendiga tuletusliited, mis moodustasid 34 deminutiivi. Teistest sufiksitest oli kõige rohkem esindatud *-oi *-ei (13 sõnas).

Järgnevalt esitatakse tabel deminutiivsufiksite esinemissageduse kohta [112].

| Murdeala. | Deminutiivsufiksite esinemissagedus. | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | -ńe | -oi, -o, -oj, -ej, -öi | -ud, -ut | -k | -hk | -u | -i, -ĭ |
| vpsL | 15 | 5 | 3 | 2 | - | - | - |
| vpsK | 14 | 4 | 1 | - | 3 | 1 | 1 |
| vpsÄ | 12 | 4 | - | 1 | - | - | 1 |
| Kokku: | 34 | 13 | 4 | 3 | 3 | 1 | 2 |

Tabel 3.

Seega võib kokkuvõttena öelda, et vepsa keeles on palju deminutiive, mida keel ka aktiivselt kasutab. Kõige rohkem deminutiive moodustavad ńe- ja *oi- ~ *ej-sufiks.

---

[112] Ka siin on korduvad deminutiivid kokkuliitmisel välja jäetud. Loendatud pole ka vene deminutiive.

# KOKKUVÕTE

Vepsa keel on nagu teisedki lms keeled rikas deminutiivide poolest.

Nende moodustamisest võtavad osa paljud tuletussufiksid, mida ea ja struktuuri järgi võib jagada liht- ja liitsufiksiteks.

1. Lihtsufiksid: *-j ~ *-i, *-oi ~ *-ei, -u ~ -ü, *-kka ~ *-kkä, *-ksi : *-kse, *-inen, *-ut ~ *-üt, -tŝ ~ -ts.

2. Liitsufiksid: *-kainen ~ *-käinen, *-(i)kkoi, *-hkai, *-hinen, *-lainen ~ *-läinen, *-rainen, *-stoi, *-intima ~ *-intimä, *-kkai ~ *-kkäi.

Oma ealt on mitmed sufiksid väga vanad, nagu *i-, *n-, *k- ja *l-ainesega tuletusliited. Lihtsufiksite baasil tekkinud liitsufiksid on päritoluit hoopis nooremad.

Valdav enamik sufiksitest on pika ajaloolise arenemise

vältel kaotanud esialgse kuju. Vaid üksikud elemendid on neis enam-vähem säilitanud endise häälikulise koostise, kandes ka tänapäeval neidsamu tähendusfunktsioone, mis neil olid juba lms aluskeeles.

Nii on põhielemente säilitades teinud vastavalt keele foneetilistele seaduspärasustele rea häälikumuutusi sufiksi *-hkai > *-hkoi > *-hko > -hk, *-stai > *-stoi > *-sto > -(i)št jt.

Pika arengutee tulemusena on paljud sufiksid kaotanud deminutiivse tähenduse . Sel juhul tuleb sageli ette sufiksite omavahelisi liitumisi, kusjuures juurde liidetakse sufiks, mis on tunduvalt selgema deminutiivse tähendusega kui eelmine. Sellise tuletusliitena on vepsa keel kasutanud kõige rohkem *inen- ja *i-deminutiivsufiksit.

Produktiivsemateks vepsa keele deminutiivsufiksiteks on *-inen ja -ut ~ -üt; vähemal määral deminutiive moodustavad *-oi ~ *-ei, -tš ~ -ts ja *-hinen. Minimaalsel määral kasutatakse *i-, *intima- ~ *intimä- ja *kki-sufiksit.

Põhiliseks baasiks deminutiivide moodustamisel on substantiivid, vähemal määral adjektiivid. Nende kõrval võib vepsa keeles leida hulgaliselt ka deverbaalseid deminutiive.

Valdavas enamikus on deminutiivid substantiivid, kuid ka adjektiivsete deminutiivide osa ei saa alahinnata.

Üksikud deminutiivsed sõnad on adverbilised.

Deminutiivsufiksitele on omane kaotada oma esialgne deminutiivne tähendus. Üldse peab ütlema, et deminutiivsuse tuhmumine on vepsa keeles üsnagi tavaline. Paljudes tuletatud sõnades nõuab esialgse deminutiivse tähenduse leidmine tähelepanelikku uurimist.

Et siiski sõnale anda selgesti tajutav deminutiivne varjund, on sufikseid liidetud. Selle tulemusena on tekkinud uued sufiksid, mis väljendavad hoopis ilmekamalt deminutiivsust.

Deminutiivide otseseks ülesandeks on edasi anda vähendav-meelitavat ideed, kusjuures sageli kaasneb sellega halvustav tähendusvarjund.

Nagu juba eespool märgiti, toimub keeles pidev deminutiivtähenduse tuhmumine. Seoses deminutiivsuse kadumisega tekivad sõnadel uued funktsioonid. Nii on sageli sufiksi deminutiivne tähendus konkretiseerunud, andes vaid kitsale erialale kuuluvaid sõnu.

Tuhmunud sisulise deminutiivse tähendusega sõnad moodustavad järgmiseid mõisterühmi :

1) sugulassuhteid märkivad sõnad,

2) loomade nimetused,

3) lindude, kalade, putukate nimetused,

4) puude, marjade jt. taimede nimetused,

5) elamu ja selle sisustusega seotud sõnad,

6) tööriistade nimetused,

7) loodusesemed ja -nähtused,

8) isikunimed.

Selle osa sõnavaraga puutus inimene kokku kogu oma elu jooksul, seepärast on ka mõistetav kõigepealt nende sõnade deminutiviseerimine. Kõigis keeltes kuuluvad need mõisted juba väga kaugesse minevikku.

Nende üldiste tähendusfunktsioonide märkimise kõrval on osa sufikseid spetsialiseerunud väljendama ainult teatud tähendusega mõisteid (näit. *-(i)kkõi ja *-stoi märgivad kohta ja kogu, *-intima *-intimä sugulassuhteid, *-hkai omaduse suuremat või väikesemat hulka jne.).

Sõnavara on kõige muutlikum osa keele grammatilises ehituses, seepärast on ta kõige vastuvõtlikum teiste keelte mõjudele. Vepsa keelt on kõige tugevamini mõjutanud vene keel, millest on laenatud palju sõnu. Oma tuletusliidete abil (tavaliselt ńe-sufiks) tuletab vepsa keel vene laenudest uusi deminutiive.

Vepsa keelele on omane eriline deminutiivide rohkus: keskmiselt iga 20. sõna on deminutiiv. Nii suurt deminutiivide esinemissagedust pole üheski teises lms keeles.

Kõige tavalisemaks deminutiivide sufiksiks on vepsa keeles -ńe, mis tuletab piiramatul arvul deminutiive.

# LÜHENDID

aunK – aunuse-karjala

aunK-ld – aunuse-karjala ja lüüdi

ee – eesti keel

end. – endine

hnd – handi keel

is – isuri keel

krj – karjala keel

kS – komi-sürja murre

lms – läänemeresoome

lp – lapi keel

lpN – norra-lapi

lt – läti keel

m – mari keel

md – mordva keel

mdE – ersa-mordva

md – mokša-mordva

mns – mansi keel

murd. – murre, murdes

môist. – môistatus

rts – rootsi keel

sks – saksą keel

sm – soome keel

su – soome-ugri

ung – ungari keel

vdj – vadja keel

vdjI – ida-vadja murre

vn – vene keel

vps – vepsa keel

vpsK – kesk-vepsa murre

vpsL – lôuna-vepsa murre

vpsÄ – äänis-vepsa murre

# KASUTATUD KIRJANDUS

A r i s t e, P. , Vadja keele grammatika, Tartu 1948.

ИФЯ -Б у б р и х, Д.В., Историческая морфология финского языка, Москва 1955.

ПИН -Б у б р и х, Д.В., Происхождение имён на -inen с основой на -ise- в прибалтийско-финских языках, Советское финноугроведение , Петрозаводск 1949.

ГРЯ -Грамматика русского языка , Академия Наук СССР, Москва 1952 .

G y ö r k e, J. , Die Wortbildungslehre des Uralischen, Tartu 1934.

SKRK – H a k u l i n e n, L. , Suomen kielen rakenne ja kehitys, Helsingissä 1961.

VVV – H ä m ä l ä i n e n, M. M. i A n d r e j e v, F. A., Vepsä-venähine vajehnik, Moskv, Leningrad 1936.

SKÄ – I t k o n e n, E. , Suomalais-ugrilaisen kantakielen äänne- ja muotorakenteesta, Suomalais-ugrilaisen kielen ja historiantutkimuksen alalta, Tietolipas 20, Helsinki 1960.

J e s p e r s e n, O. , Die sprache, ihre natur, entwicklung und entstehung, Heidelerg 1925.

LVHA – K e t t u n e n, L. , Lõunavepsa häälik-ajalugu, Tartu 1922.

NEV – K e t t u n e n, L. , Näytteitä etelävepsästä I-II, Helsinki 1920.

NVM – K e t t u n e n, L. ja S i r o, P. , Näytteitä vepsän murteista, Helsinki 1935.

VKÄH– K e t t u n e n, L. , Vatjan kielen äännehistoria, Helsinki 1930.

L e h t i s a l o, T. , Über die primären ururalischen ableitungssuffixe, Helsinki 1936.

СКЯ –Л ы т к и н, В.И., Современный коми язык, Сыктывкар 1955 .

СЛТ –М а р у з о , Ж., Словарь лингвистических терминов, Москва 1960.

oi̯-, ei̯-dem. – M ä g i s t e, J. , oi̯-, ei̯-deminutiivid läänemeresoome keelis, Tartu 1928.

PSO – N i r v i, R. N. , Puolisukulaisuutta osoittava johdin -intima, -intimä, Virittäjä 1954, Helsinki.

O j a n s u u, H. , Sananselityksiä, Virittäjä 1909, Helsinki.

P a u l, H. , Deutsche Grammatik, Band V, Wortbildungslehre, Halle (Saale) 1955.

R a p o l a, M. , Kantasuomalaiset pääpainottomain tavujen i-loppuiset diftongit suomen murteissa, Helsinki 1919-1920.

R a v i l a, P. , Eräitä varhaissuomalaisia analogiatapauksia, Virittäjä 1939, Helsinki.

R a v i l a, P. , Die stellung des lappischen innerhalb der finnisch- ugrischen sprachfamilie, FUF XXIII, Helsingi 1935.

R e m m e l, N. , V a l g m a, J. , R i i k o j a, E., Eesti keele grammatika, Tallinn 1959.

ВВЯ – Р е ф о р м а т с к и й, А.А., Введение в языкознание, Москва 1960.

YSÄH – S e t ä l ä, E. N., Yhteissuomalainen äännehistoria, Helsingissä 1899.

S z i n n y e i, J. , Finnisch-ugrische Sprachwissenschaft, Berlin und Leipzig 1922.

Z a i t s e v a, M. , Mõnede vepsa sufiksite algusvokaalist, ESA VIII, Tallinn 1962.

NJJ – T u n k e l o, E. A. , Nomineista, jossa johtimena on -hinen, Virittäjä 1930, Helsinki.

VKÄ – T u n k e l o, E. A. , Vepsän kielen äännehistoria, Helsinki 1946.

Käsikirjalised materjalid :

E e v a r d i, E. , Deminutiivid isuri, karjala ja vepsa keeles, Tartu 1962.

H a l l a p, V. , Verbaaltuletussufiksid mordva keeltes, kandidaadidissertatsioon, Tallinn 1955.

K o k l a, P. , Noomeni ja verbi tuletussufiksid vepsa keeles, diplomitöö, Tartu 1955.

# SISUKORD

Eessõna ..... 2

Sissejuhatus ..... 6

I pt. Deminutiivsufiksite areng deminutiivide tähendusfunktsioonid vepsa keeles ..... 17

1. Lihtsufiksid :

*-j~*-i ..... 21

*-oi~*-ei ..... 25

-u~-ü ..... 33

*-kka~*kkä ..... 35

*-ksi : *-kse ..... 37

*-inen : *-isen~*-itsen ..... 38

*-ut~*-üt ..... 68

-tŝ~ts ..... 83

2. Liitsufiksid :

*-kainen~*-käinen ..... 89

*-(i)kkoi ..... 93

*-hkai ..... 97

*-hinen ..... 99

*-lainen ~ *läinen ..... 109

*-rainen ..... 112

*-stoi ..... 113

-ẑom ~ -ŝom ..... 116

*-intima ~ *-intimä ..... 118

*-kkai ~ *kkäi ..... 120

II pt. Deminutiivide esinemissagedusest ..... 123

Kokkuvõte ..... 133

Lühendid ..... 139

Kasutatud kirjandus ..... 142